

Da'vat

B a r c h a
kashfiyotlar
ichida eng go'zali
yaxshi tarbiya
olgan insondir.

EPIKTET

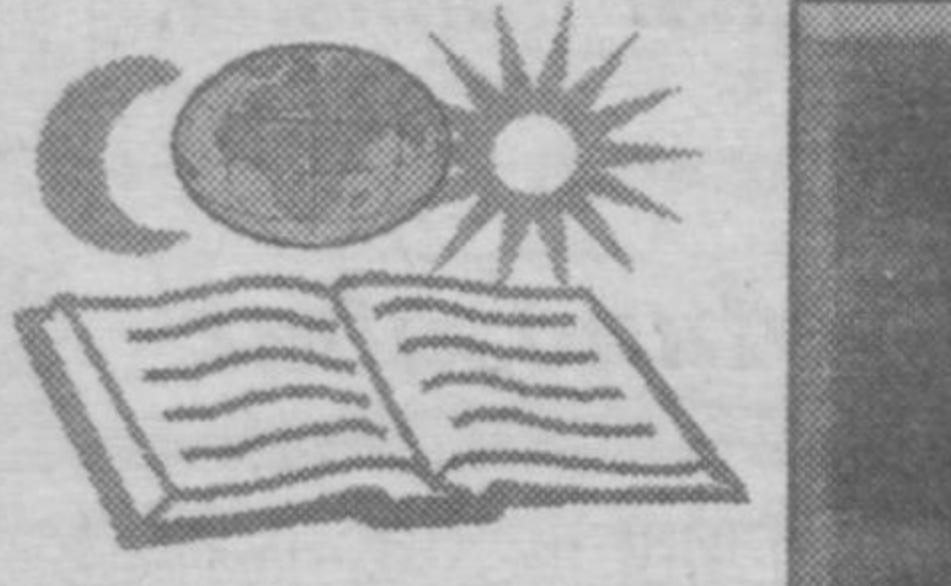
ISHONCH YORLIQLARI TOPSHIRILDI

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovga 22-iyul kuni Oqsaroya Fransiya Respublikasining mamlakatimizdagi Favqulodda va muxtor elchisi etib tayinlangan Jan Bernar Xart, Shveytsariya Konfederatsiyasining O'zbekiston Respublikasidagi Favqulodda va muxtor elchisi etib tayinlangan Peter Burkard ishonch yorlig'ini topshirdi.

YARIM YILLIK YAKUNLARIGA BAG'ISHLANDI

Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashining Qoraqalpog'iston Respublikasini 2004-yilning birinchi yarim yilligida ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yakunlariga bag'ishlangan majlisi bo'ldi. Uni Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi Raisi T.Tangirberganov boshqardi. Majlisda Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi Raisi M.Yerniyazov, O'zbekiston Respublikasi Bosh vaziri o'rinnbosari A.Orivor ishtirok etdi.

Kuch – bilim va tafakkurda

Ma'rifat

ENLIGHTENMENT * XALQ ZIYOLILARI GAZETASI * معرفت

1931-yildan chiqa boshlagan 2004-yil 24-iyul, shanba № 60 (7669)

Жорий йилнинг 4-18 июль кунлари Греция пойтахти Афина шаҳрида математика фани бўйича ўқказилган 45-халқаро олимпиадада ўзбекистонлик ўқувчилар муваффақиятли иштирок этишли. 20 июль куни эрталаб Тошкент аэропортига уларни кутиб олиш учун чиқсан XTB ходимлари ва ота-оналар ҳамда уларнинг устозлари қалблари кувончларга тўла эди.

— Афина аэропортида жамоамиз вакилларини Ўзбекистон Республикасининг Греция давлатидаги бош консулни ва Халқаро математика олимпиадасининг ташкилотчилари кутиб олиши, — дейди XTB Таълим муассасалари бош бошқармасининг назоратчиси Тўлқин Султонов. — Кутиб олиш маросими иштирокчиларга ўзгача завқ баҳш этди ва улар мунособ ўринларни эгаллашга ҳаракат қилишди.

Олимпиада низомига кўра, 12-13

июль кунлари ўқувчиларимиз ёзма иш топшириди. Сўнгра иштирокчиларга 3 тадан топшириқ берилди. Ҳар бир тўғри ва аниқ берилган жавоб учун ўқувчilar 7 балл билан баҳоландilar.

14-15 июль кунлари ўқувчиларнинг бажарган ишлари ҳакамлар ҳайъати томонидан баҳоланиб, якуний хуносалар эълон қилинди. Қўйинчи ўзбекистонлик ўқувчилардан Зафар Жумладан, Ҳунар Ҳолматов (Самарқанд давлат архитектура-курилиш институти қошидаги лицей-интернатнинг 11-синф ўқувчиси) эса олимпиада ташкилотчиларининг фаҳрий ёрлиги билан тақдирландilar.

Дунёning тури мактабатларидан ўз билимини синаш мақсадида келган 600 нафар энг иктидорли ўқувчи орасидан юртимиз ўқувчиларининг совринли ўринларни эгаллашгани барча-барчамизнига қалбимизни фаҳр ва гуурга тўлдири.

Дониёр ЎРОЛОВ,
Халқ таълими вазирлигининг
матбуот котиби
Суратларда: (чапдан ўнгга) Халқаро
олимпиаданинг бронза медали
совриндорлари Зафар Жумаев,
Бекзод Тиллаев ва Жалол Курбонов.
Бурҳон РИЗОКУЛОВ олган сурат.

ҚАРОР ИЖРОСИГА БАФИШЛАНДИ

Қорақалпог'истон Республикаси Вазирлар Кенгашida Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «2004-2009 йилларда макtab taъlimimini rivojlanterishi» давлат umummilliy dasturini amalga oshirish choradabirlari tўg'risida»gi қарori ижросiga бағишиланган seminarn-kenqash bўldi.

Вазирlik va idoralar raҳbarlari, shaҳar va tuman xokimlarining ўrinbosarlari, halq taъlimi bўlimi mudirlarini ishtirok etgan iygiliishiда Ўзбекистон Respublikasi Halq taъlimi vaziri T.Жўraev maъruzaga kildi.

Iygiliishda barcha maktablarning axvol zamон талablari darajasida batafsil ўрганиб chiqilganligi, авария xolatidagi muqammal va жорий taъmiriga muхtoj mactablarni kuriishi tughallanganmagan obъektlarning axvoli haқida сўз bordi.

Ҳозирги кунда Қорақалpог'istон Respublikasi halq taъlimi tizimida 763 ta mactab, 409 ta mactabgacha, 84 ta mactabdandan taşķari taъlim muassasalari 37 ming naфar pedagog 360 mingga яқин ўқувchiga taъlim-tarbiya berib kelmoқda.

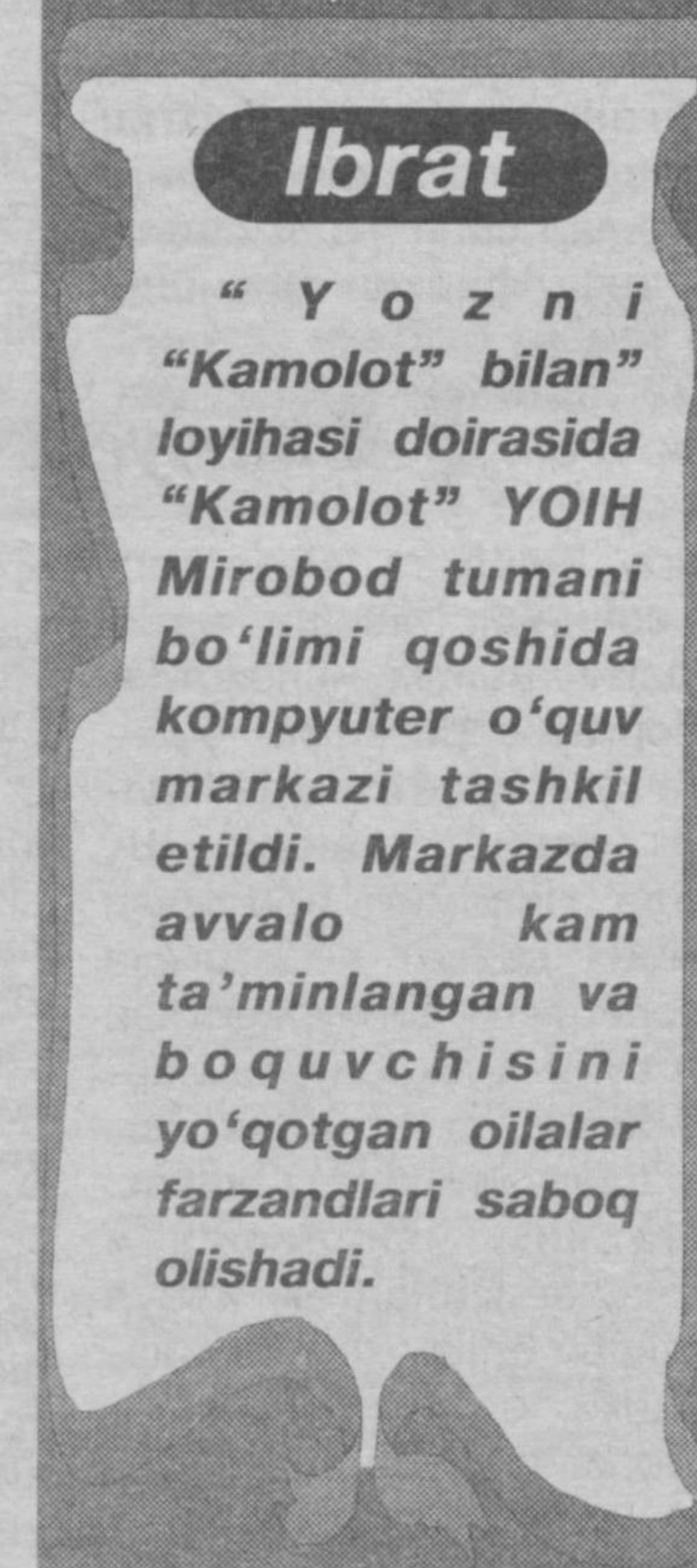
2004-2009 yillarda mactab taъlimimini rivojlanterishi давлат umummilliy dasturiiga muvofiq Қорақалpог'istonda 33 mactab binoсини янгидан куриш режалаштирилган. Шунингдек, 230 ta mactab kapital reconstruksiya qilingan, 215 ta mactabda kapital 148 ta mactabda жорий taъmirlash ishlari olib boriladi.

Tadbirda замонавий mactab jixozlari, ўқuv kurollari, darsliklar, янги mactab binoosi loyihalari namoyish etildi.

Аминбой ОРТИҚБОЕВ,
ЎзА muхbiri

Ibrat

“Yozni
“Kamolot” bilan”
loyihasi doirasida
“Kamolot” YOIH
Mirobod tumani
bo’limi qoshida
kompyuter o’quv
markazi tashkil
etildi. Markazda
avvalo kam
ta’milangan va
bo’quvchisi ni
yo’qotgan oilalar
farzandlari saboq
olishadi.

ГАЗЕТАНИ ВАРАҚЛАГАНДА:

КИМ ҶАЕРГА ДАВОГАР?

republikamiz olij
ўқув юртларига
abituriyentlardan tushgan
arizalalar taҳxili nimmani
kўrsatadi?

2-3-betlar

Ўрта маҳсус, касб-
хунар ва halq
taъlimi muassasalari
rahbarr kadrлarini
attestasiyadan
utkazish TARTIBI

10-11-betlar

ТҮПЛАНГАН ТАЖРИБА – ТУГАН- МАС ХАЗИНА

7-bet

АЛИФБЕДАГИ ЯШИРИН МЎЖИЗАЛАР

13-bet

БОБОСИННИНГ ЙЎЛИДАГИ НЕВАРА

8-bet

«ЛИМОН» СКАНВОРДИ

16-bet

NAVOIYDA SEMINAR-TRENING

«O'zbekistonda 2004-yilda erkin demokratik saylovlar o'tkazishning huquqiy asoslari» mavzudagi hududiy seminarda siyosiy partiyalarning quyi tashkilotlari, o'zini o'zi boshqarish organlari, jamoatchilik tashkilotlari, xalq ta'limi bo'limlari xodimlari, ommaviy axborot vositalari vakillari ishtirok etdi. Markaziy saylov komissiyasi raisi Bo'ritosh Mustafayev O'zbekiston Respublikasi saylov qonunchiligining huquqiy asoslari hamda 2004-yilda parlament saylovi kampaniyasini yushtirish masalalariga bag'ishlangan ma'ruza qildi. Seminar-trening erkin muloqot tarzida o'tdi. Yig'ilganlar o'zlarini qiziqtirgan savollarga batafsil javob oldi.

OLIY XO'JALIK SUDI PLENUMI

O'zbekiston Respublikasi Oliy xo'jalik sudining xo'jalik sudlari ning joriy yil birinchi yarmidagi faoliyati yakunlariga bag'ishlangan plenumi bo'lib o'tdi. Plenumda O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori R.Qodirov ishtirok etdi.

DOLZARB MASALAGA BAG'ISHLANDI

Respublika «Mahalla» xayriya jamg'armasida «Mahallalar terrorizm va ekstremizmga qarshi kurashda asosiy tayanchimiz va suyan-chimizdir» mavzuida ilmiy-amaliy konferensiya bo'lib o'tdi. Tadbir O'zbekiston Ichki ishlar vazirligi hamda Bosh prokuratura bilan hamkorlikda tashkil etildi. Unda Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri mahalla oqsoqollarini, huquqtartibot idoralari xodimlari, jamoat tashkilotlari vakillari ishtirok etdi.

Tadbirda yoshlarni dinni niqob qilib olgan ekstremistik oqimlarning ta'siridan, giyohvandlik kabi illatlardan asrash, farzandlarimizni azaliy qadriyatlarimiz ruhida tarbiyalashga qaratilgan ishlarni yanada takomillashtirish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan ekani qayd etildi.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг "2004-2009 йилларда мактаб таълимини ривожлантириш давлат умуммиллий дастурини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ҳамда "Ўқитувчилар меҳнатини кўшимча рағбатлантиришга дойр эксперимент ўтказиш ва халқ таълими ходимлари меҳнатига ҳақ тўлашнинг тармоқ сеткасига ўтиш тўғрисида"ги қарорлари бу йўлда сал-

лари билан таъминлаш муаммоларига алоҳида ургу берилиши хукumatimiz раҳбариятининг фарзандларимиз келажигига нақадар катта масъуллик, умид билан қараётганинг яна бир ифодасидир. Ўқитувчилар меҳнатининг моддий жиҳатдан рағбатлантирилиши унинг кучга куч, файратига файрат қўшиши, табиий. Шу аснода унинг фикру ўйи ўқиши-ўқитиши ишларининг сифат ва самарадорли-

Munosabat

Бизнинг мактабимизда 2800 нафар ўқувчи таълим-тарбия олмоқда. Уларнинг мукаммал билим олишлари учун барча имкониятлар яратилган. Айни кунда ўкув гўшаси янги ўкув йилига тўлигича шай этиб кўйилган.

Хадемай қўнғироклар чалинади. Муаллимлар илму ур-

ЎҚИТУВЧИ ФИДОЙИЛИГИНИ ОШИРУВЧИ ҶАРОР

моқли қадамлар ташланишига туртки бўлиши, шубҳасиз. Мазкур ҳужжатларда давлат умуммиллий дастурини амалга оширишга дахлдор жиҳатлар тўлиқ қамраб олинган. Жумладан, умумтаълим мактабларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, замонавий ўкув лаборатория ускуналари ва компьютер техникини билан жиҳозлаш, дарслилар ва ўкув услубий материал-

гини оширишга қаратилади. Соддагина қилиб айтсан, маошини маошибигача етказа олмаган киши "Қаердан кўшимча маблағ топсан экан", дея минг хил ўйларга қоришиб яшами мумкин. Касбу корининг ортидан рўзгорига кут-барака кирайтганини хис қилган инсон эса ҳалол меҳнатидан завқланади. Шукроналик уни ўз-ўзидан фидойиликлар томон етаклайверади.

фон ошиёнларига сабоқ бермоқдек мұқаддас вазифаларини адо этмоқ учун ошиқадилар. Мактаб, таълим ишини яхшилаш борасида бир йўла қатор ҳужжатларнинг эълон қилинishi ўқитувчиларимизнинг фидойилиги, жонкуярлигини янада оширишига ишонаман.

Хурсанд ХОТАМОВА,
Навоий шаҳридаги
17-мактаб директори

Иходкорларнинг ажойиб қашфиётларидан бири плакатлар бўлса керак. Чунки уларда бир олам маънони ифодалаш, бирор-бир мавзуға доир тушунча ва тасавvуларнинг расмлар во-ситасида берилиши чинданда ажойиб. Уларда ҳалқимиз ҳаёти, турмуш тарзи, яшаш шароитидан тортиб, ўлмас қадриятларию анъаналари, турли маросимлари ва тўй-ҳашамларигача, ҳукумат ислоҳотларидан акс этади.

"Маънавият" нашриёт бошқа нашриётлар каби юқорида-

ИНСОНГА ЭЗТИБОР – ЮКСАК МА'ННАВИЯТ РАМЗИ

Иходкорларнинг ажойиб қашфиётларидан бири плакатлар бўлса керак. Чунки уларда бир олам маънони ифодалаш, бирор-бир мавзуға доир тушунча ва тасавvуларнинг расмлар во-ситасида берилиши чинданда ажойиб. Уларда ҳалқимиз ҳаёти, турмуш тарзи, яшаш шароитидан тортиб, ўлмас қадриятларию анъаналари, турли маросимлари ва тўй-ҳашамларигача, ҳукумат ислоҳотларидан акс этади.

"Маънавият" нашриёт бошқа нашриётлар каби юқорида-

ги мавзуулар акс этган плакатлар туркумини чиқарди. Таъкидлаш керакки, бу нашриётнинг биринчи иши эмас. Бундан аввал ҳам ушбу нашриёт бир қанча плакатларни чиқарган эди. Ўша плакатлар бугун кўплаб таълим муассасалари ҳамда бир қанча ташкилотларни безаб турибди.

Нашриёт янги авлод плакатлари туркумини "Инсонга эзтибор – юксак маънавият рамзи" (Тузувчи муаллиф — М.Қаршибоев, масъуль мухаррар — З.Мирзакулов) деб номлади. Беш туркумга бўлинган плакатлар "Аёл – табиатнинг буюк мўжизаси", "Софлом авлод – буюк давлат пойдевори", "Қариси бор уйнинг париси бор", "Маҳалла ободлиги – юрт ободлиги", "Меҳр ва муруват – юксак фазилат" каби сарлавҳалар билан номланиб, шу номларга хос мавзууларни ёрқин суратлар ва юртбошимизнинг бу борада билдирган фикрлари орқали ифодалаб беради.

А.МУХТОРОВ

КИМ КАЕРГА

Республикамиз олий ўкув юртларига абитуриентлардан

сони ошайпти ва бу қувонарли ҳолдир.

Айниқса, 20 та олий таълим муассасасида ташкил этилган махсус сиртқи бўлимда ўқиши истагини билдиригандар сони ўтган йилгидан анча фарқли равишда ошган.

Жами аризалар сони 5 мингта

ўринга 19465 та. Даъвогарлар сонининг ошиши юртимиздаги таълим ислоҳотлари борган сари сифат босқичига кўтарилаётганидан далолат бериб турибди. Шу ўринда Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети абитуриентлар сони бўйича юқори ўринлардан бирида турганини ҳам таъкидлаб ўтишимиз керак. Бу таълим йўналишлари бўйича белгиланган қабул квоталари билан ҳам тавсифланадики, абитуриент ҳужжат топширишдан аввал албатта ўринлар сонига назар ташлайди.

БИР ЎРИНГА НЕЧТА ТАЛАБГОР?

Хўш, энг кўп абитуриенти бор олий ўкув юрти қайси бири, деган савол туғилади. Бу йил Термиз давлатуниверситети биринчи ўринни ишфол этди. 11500 нафар йи-

гит-қиз шударгоҳда ўқишини дилога туккан.

Кейинги ўринда Самарқанд давлат университети турибди. Энг катта танлов кўрсаткичи эса бир ўринга 9,1 ҳисобида Тошкент давлат юридик институтига насиб килиб турибди. Термизликларда бу кўрсаткич 8,1, Намдуда 7,7, Андижон давлат университетида эса 6,4 ва хоказо. Тушган аризалар ва қабул режаси бир-бирига бўлиб чиқилганда, битта ўринга қанча кишининг «кураш» олиб бориши ойдинлашади. Иқтисодиёт, юридик, техника, касбий таълим йўналишларида билим эгаллашни ният килган ёшлар кўпроқ эканлигини таъкидласак-да,

бошқа соҳаларнинг ҳам булардан мутлақо кам бўлмаган обрў-эзтибори борлигини тан олиш керак. Зоро, жамиятда ҳеч қайси соҳа бир-биридан кам эмас ва шундай бўлиши ҳам керак.

ПАСТ КЎРСАТКИЧНИ ҚОРАЛАБ БЎЛАДИ(МИ?)

Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги, давлат тест маркази ходимларидан олинган маълумотларда энг кам ариза тушган таълим муассасалари тилга олиб ўтилди. Булар сирасига рагс ва хореография олий мактаби, Узбекистон давлат консерваторияси, жисмоний тарбия институти, миллий рассомлик ва дизайн, кимё-технология, Тошкент, Самарқанд архитектура-курилиш, Тошкент авиация институтлари киради. Бу таълим даргоҳларида бир ўринга 1,1, 1,5, 1,7 киши тўғри келмоқда. Шуну алоҳида таъкидлаш керакки, паст кўрсаткич бу олий ўкув юртларининг нуфузи йўк, деган холосани бермайди.

Кейинги йилларда таълим тизимидағи ислоҳотларнинг самарали кечишида таълим жараёнинг хорижий инвестицияларнинг кириб келиши ҳам асосий омиллардан биро саналмоқда. Бу эса ўқувчи-ёшларнинг замонавий билимларни эгаллашлари, улар билим савиясининг илгор хорижий давлатлар ёшлариники билан тенглашиши ва асосийи, замонавий ахборот технологияларидан етарли дарражада фойдаланишларида қулайлик туғдирмоқда. Бу борада мамлакатимиз таълим соҳасининг ривожланган хорижий давлатлар билан мунтазам ҳамкорлиги мұхим аҳамияттада. Айни кунларда эса таълим жараёнинг бўлган жиҳдий эътибор туфайли бу алоқаларнинг яна ҳам кучаяётганини сир эмас. Эътиборлиси, Юртбошимизнинг «2004-2009 йилларда мактаб таълимимизни ривожлантириш давлат умуммиллий дастури тўғрисида»ги Фармонида ҳам мазкур ҳамкорлик самараларига алоҳида ургу берилган. Республика Халқ таълими вазирлигининг Кадрлар ва ташкилтари бошқармаси бошлиги Баҳодир Шамсиев билан сұхбатимиз хорижий сармояларнинг таълимдаги аҳамияти хусусида бўлди.

— Баҳодир ака, бугунги кунда халқаро инвестицияларнинг таълимдаги ўрни қандай?

— Барча соҳаларда бўлгани каби халқ таълими тизимида ҳам дунёнинг энг ривожланган давлатлари билан самарали ҳамкорлик алоқалари ўрнатилган. Мавжуд барча имкониятларни ишга солган ҳолда ўзаро ҳамкорликнинг турил усуларини йўлга кўшиш, кучайтириш ва шунинг баробарида жаҳон ҳамжамиятiga үйғунашиш ишлари олиб борилмоқда.

Вазирлик айни пайтда 30 дан ортиқ хорижий мамлакатлар ва халқаро ташкилотлар билан ўзаро ҳамкорлик қилмоқда. Бу борада БМТнинг ЮНИСЕФ ва ЮНЕСКО ташкилотлари, АҚШнинг АҚСЕЛС, АЙРЕКС ва ЮСАИД ташкилотлари, Япония, Франция, Германия, Англия, Жанубий Корея, Польша, Украина давлатларининг элчинонлари, Германиянинг Гёте институти, Буюк Британиянинг «Мерси Прожект» халқаро хайрия ташкилоти, Британия Кенгаша ташкилоти, Осиё Тараққиёт Банки каби халқаро ташкилотлар билан

МАКТАБДА ХОРИЖИЙ САРМОЯЛАР

хамкорликда амалга оширилётган ишлар катта самара бермокда. Бу ҳамкорлик алоқалари мамлакатимиз таълим тизимида жиҳдий ўзгаришлар рўй берадигани, жаҳон цивилизацияси даражасига кўтарилишида алоҳида ўрин тутади.

Ўқувчи-ёшларнинг интеллектуал билим савиясини белгилаш ва юзага чиқаришида яратилган шарт-шароитларнинг қай даражадалиги мұхим албатта. Шунинг учун ҳам бундай алоқалар таълим тараққиётидаги натижаларни берадигани кузатишмиз мумкин.

— Таълимга хорижий инвестиция жалб қилинишининг аҳволи ва аҳамияти қандай кечмоқда?

— 2003-2004 йилларда Америка Давлат департаменти томонидан молиялаштирилган ҳамда ЮСАИД ва АЙРЕКС таш-

қилиш, шунингдек, мактабларнинг инфраструктурасини янада токомиллаштиришга йўналтирилган.

АҚШнинг АҚСЕЛС ташкилоти хам инглиз тили ўқитувчиларини рағбатлантириш ва ўқувчиларнинг инглиз тилини чуқур ўзлаштиришларига кўмаклашиш борасида самарали ишлар олиб бормокда. Шу пайтгача мазкур ташкилот ҳомийлигига мамлакатимизнинг 600 нафарга яқин мактаб ўқувчилари АҚШда таълим олиб қайтиши. Жорий йилнинг июль-август ойларида ҳам яна 110 нафар иқтидорли ўқувчиларнинг АҚШга бир йиллик ўқишига жўнатилиши режалаштирилган.

Япония элчинонasi томонидан 1998-2003 йиллар давомидан беғарас иқтисодий ёрдам лойиҳаси асосида республика-

килотлари томонидан амалга оширилган «Ўзбекистон мактаблари компютер техникаси» лойиҳаси доирасида республикамизнинг 110 та ўрта умумтаълим мактаби тўлиқ жиҳозланган компютер синфи билан таъминланди ва буларнинг 60 дан ортиги Интернет тармоғига ҳам уланди. Бу ташкилотлар билан ҳамкорликда қилинаётган лойиҳалардан яна бири «Таянч таълим тизимини токомиллаштириш» (PEAKS) лойиҳасидир. Мазкур лойиҳа ўқитувчиларнинг малакасини ошириш, жамоатчилик ва отоналарнинг эътиборини таълим жараёнини кўллаб-куватлашга янада кўпроқ жалб

зишмоқда.

— Қайси хорижий давлатлар ҳамда қандай халқаро жамғармалар томонидан мамлакат таълим тизимида сармоялар ажратилмоқда?

— Бугунги кунда Осиё Тараққиёт Банки (ОТБ) билан ҳам самарали ҳамкорлик ишлари йўлга кўйилган. 1998 йилдан бери ОТБнинг имтиёзли кредитлари асосида «Умумтаълим мактаблари учун дарсликлар ва ўқув адабиётларини нашр қилиш тизимини токомиллаштириш» лойиҳаси амалга оширилмоқда. 2003 йилдан эътиборан эса «Таълим тизимини ривожлантириш дастури» лойиҳаси ОТБ иштирокида ўз ишини бошлади. Мазкур лойиҳа учта асосий йўналишга бўлинган бўлиб, биринчи йўналиш — таълим соҳасидаги режалаштириш ва бошқариш тизимини

кучайтиришга, иккичи йўналиш — ўқитувчилар таълими тизимини токомиллаштириш ва кенгайтиришга (масофадан ўқитувчиларнинг яратиши), учинчи йўналишда эса — мактабга ва таълим олиш шароитларини яхшилашга жамоатчилик иштирокини фаоллаштиришга қаратилган.

Бугунги кунда ОТБ иштирокида «Умумтаълим мактаблари учун дарсликлар ва ўқув адабиётларини нашр қилиш тизимини токомиллаштириш» лойиҳаси иккичи босқичини тайёрлаш ва келишиш ишлари ниҳоясига етказилмоқда. Унинг бошланиши 2005 йилга режалаштирилган. Ҳозирги пайтда халқ таълими тизимига Франция, Қувайт ва Япония давлатларининг янги сармояларини жалб қилиш устида муайян ишлар амалга оширилмоқда.

— Халқаро донорлар мувофиқлаштируви кенгашининг бу борадаги фаолияти қандай?

— 2003 йил 24 июнь куни ЮНИСЕФ ташкилоти ва PEAKS лойиҳаси билан ҳамкорликда халқ таълими тизимидағи халқаро донор ташкилотларнинг кўмак лойиҳаларини мувофиқлаштириш бўйича мажлис ташкил этилган ва унда таълим соҳасидаги донор ташкилотларнинг фаолиятлари вазирлик томонидан мувофиқлаштириб борилишига келишиб олинган эди. Навбатдаги мувофиқлаштириш мажлисими жорий йилнинг август ойларида ўтказиш режалаштирилмоқда.

Албатта, таълим тизимида халқаро ҳамкорлик доирасида бажарилаётган барча ишлар юртимиз ёш авлодининг жаҳон андозалари даражасида мукаммал билим олишларини таъминлашга қаратилгандир.

Фоур ҶАБИЕВ
сұхбатлашы.

ДАЪВОГАР?

тушган аризалар таҳлили нимани кўрсатади?

Юқорида таъкидлаганимиздек, жамиятда ҳеч бир соҳа иккинчисидан ўта устун ёки ўта кам аҳамиятга эга эмас. Номлари тилга олинган ўқув муассасаларига аризанинг миқдори камлиги уларда давлат қабул режаси нисбатан камроқ эканлиги билан ҳам изоҳланиши мумкин.

ЯНГИ ТАЪЛИМ ЙЎНАЛИШЛАРИ

Олий таълим жуда серқира, турли ўқув муассасалари бор ва айни пайтда уларнинг ўзида ҳам хилма-хил ихтисосликлар мавжуд. Сўнгги ўқув йилига қадар олий таълим классификацияси, яъни ихтисосликлар сони 139 та эди. Замон тақозоси ва ҳаётий заруриятга кўра, галдаги 2004-2005 ўқув йилидан эътиборан, бир қанча олий таълим муассасаларида янги таълим йўналишлари очилди. Чунончи, Тошкент молия институтида суғурта иши, инвестицияларни молиялаштириш, Ўзбекистон давлат жаҳон

тиллари университетида таржима назарияси ва амалиёти, Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институтида сервис (турлар бўйича), туризм менежменти, туризм операторлик хизматини ташкил этиш, Тошкент ирригация ва мелиорация институтида фермер хўжалигини бошқариш, сув ресурслари ва уларни бошқариш, қишлоқ ва яйловлар сув таъминоти, сув хўжалигига техникалардан фойдаланиш, сугориладиган ерларнинг мелиоратив тизими, гидротехник иншоотлар ва насос станцияларидан фойдаланиш каби таълим йўналишлари очилди. Янги таълим йўналишларига ҳам кўплаб аризалар тушди ва айрим жойларда бир ўринга беш, бир ўринга олти кўрсаткичлари қайд қилинди.

**ИЖОДИЙ ИМТИХОН:
У ҚАНДАЙ ТАРТИБДА
ЎТМОҚДА?**

Таълим ихтисосликлари орасида шундай йўналишлар

борки, бунда қасбий маҳоратдан хабардорлик синовларини ўтказиш мұхим аҳамиятга эга. Демак, бундай таълим йўналишларидан билим билан биргаликда истеъоддат ҳам талаб қилинади. Шу боис ҳар иили хужжатлар қабули тугағач, ўша йўналишларда ижодий имтиҳонлар ўтказилади ва тўпланган балл тест синовларидаги натижага билан ҳисобланади. Хўш, булар қайси ўқув даргоҳларидан амалга оширилади?

Миллий рассомлик ва ди-

зори оғизтирадиган бу кунда мамлакатимиздаги жами 62 та, филиаллар билан қўшиб ҳисоблаганди, 80 та ўқув муассасасида тест синовлари бўлиб ўтади. Билим тарозиси холис хизматчига айланади. Ва ана шу синовлардан сўнг давлат тест марказида абитетиентларнинг маълумотлар базасини ҳар томонлама таҳлил қилиб чиқишига киришилади. Шубҳасиз, ақлан етук, билим савияси юқори бўлиши учун репетитор ёллаган, ўз устида мустакил ўқиб-ўрганган ёшларга омад кўлиб бокади ва шундай бўлиши ҳам керак.

Ушбу таҳлилий маълумотнома «Ma'rifat» газетасининг «Олий таълим ва фан янгиликлари» бўлими томонидан тайёрланди.

ТАЖРИБА АПМАШИЛДИ

ЎМКХТР институти молака ошириш ва қайта тайёрлаш факультетида ЎМКХТ маркази ҳамда Европа таълим фонди (ЕТФ) ҳамкорлигидаги тайёрлов йўналишлари, касблар ва ихтисосликлар классификаторини (таснифлар) токомиллаштириб ҳалқаро дарражага кўтариш мавзууда иккичи кунлик семинар олинган эди. Генрих Фаусл, ҳалқаро эксперти Питер Грутинг ҳамда Украина, Белоруссия давлатларининг касбларнинг таълим соҳасидаги режалаштириш мажлисими жорий йилнинг август ойларида ўтказиш режалаштирилди.

Ушбу лойиҳанинг яратилиши учун тадқикот гурухи ҳам тузилган эди. Унда республикамиздаги мазкур муаммо бўйича кўп йиллардан бўён шуғуланиб келаётган олимлар жалб қилинган эди. Улар шу кунгача кўпгина мулокотлар, давра сұхбатлари ўтказиб, ушбу классификаторнинг ҳалқаро дарражада эътироф этилишига ўтказилди.

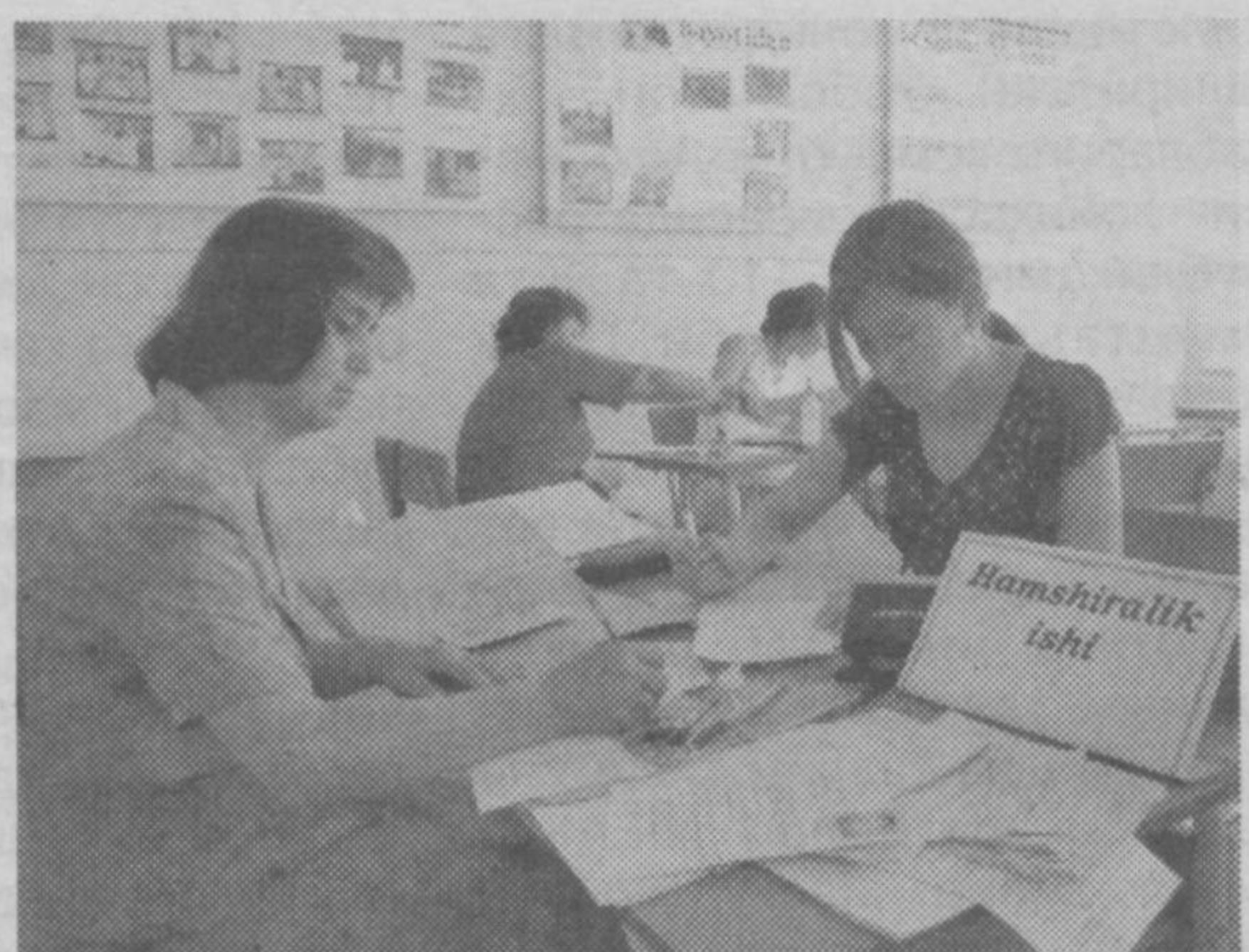
Мазкур тадбир ўрта маҳсус, касбларнинг таълимидаги тайёрлов йўналишлари касблар ва ихтисосликлар классификаторини токомиллаштиришда мұхим аҳамиятта моликлар.

Мухбириимиз

Айни пайтда республикамизнинг барча касб-хунар коллежи ва академик лицейларида янги ўқув йилига ҳужжатлар қабул қилиш қизгин давом этмоқда.

Пойтахтимиздаги Сергели тиббиёт коллежи ҳам бугун йигит-қизлар билан гавжум.

Ўқув муассасасизда даволаш, ҳамширилик иши ҳамда тиббиёт-профилактика бўйимлари мавжуд, — дейди қабул ҳайъати масъул котиби Абдуҳамид Юнусов. — Ўтган ўқув йилида коллежимизни 300 нафар йигит-қиз битирди. Бу йил юқоридаги мутахассисликлар бўйича 550 нафар ўқув-

чи ўқишга қабул қилиниши мўлжалланган.

Коллежда ўқиш муддати 9-синф маълумотига эга бўлғанларга уч йил, 11-синфни тамомлаган ёшларга икки йил қилиб белгиланган. Билим юртидаги замонавий компютерхоналари, тиббиёт ускуналари билан жиҳозланган лабораториялар, ўқувчилар ихтиёрида. Ўқишга қабул қилинганлар пойтахтимиздаги йирик тиббиёт муассасаларида амалиётлар ўтайди.

АЗИМ РЎЗИЕВ
Суратларда: қабул жараёнидан лавҳалар
Абдувоси ХАЙДАРОВ олган суратлар

Болаларнинг ёзги таътилни кўнгилли ўтказиб, янги ўқув йилига янги куч-ғайрат билан келишини таъминлаш таълим муассасаларининг айни пайтдаги долзарб вазифаларидан. Шу мақсадда ёзги дам олиш оромгоҳларида болаларнинг мириқиб ҳордик чиқарилари учун шарт-шароитлар яратилган. Бирор ҳамма болаларнинг ҳам дам олиш масканларига бориши имкони ўй. Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармаси болаларнинг таътилдаги бўш вақтларини мазмунли ўтказиш мақсадида жорий йилнинг 28 апрель 111-сонли қарори билан шаҳарнинг умумтаълим мактаблари тасарруфида ҳам бир мавсумлик оромгоҳлар очиши режалаштириди. Шунга мувофиқ, шаҳарнинг 25 та мактабида кундузги оромгоҳлар очилди. Хўш, бу дам олиш масканлари ёзда маҳсус ташкил этиладиган оромгоҳлардан нимаси билан фарқ қиласди? Бу ерда болалар фақат вақтларини бекор ўтказмаслик учун мажбурий келадиларми ёки ўз хоҳиши биланми? Кўпинча мактаб оромгоҳлари деганда болаларнинг тасаввурларида синф хоналарини таъмирлашга ёрдамлашиш ёки енгил-елли ишларга ўқувчиларни жалб қилишини тушунадилар. Аслида чи? Аслида мактаб оромгоҳлари қандай? Улар белгиланган режа асосида фаолият кўрсатадими ёки шунчаки болаларнинг бўш вақтларини бехуда ўтказмаслик учун ташкил қилинадими? Бу саволларга жавоб олиш мақсадида ана шундай оромгоҳларнинг бирини ўз кўзимиз билан кўришга қарор қилдик.

Мирзо Улуғбек туманининг Улуғбек шаҳарчасидаги 286-ўрта мактабда очилган "Камалак" болалар оромгоҳи 100 нафар кам таъминланган, ночор оиласларнинг болаларига мўлжалланган эди. Мазкур мактаб, шунингдек, Улуғбек шаҳарчасидаги 54-ўрта мактаб ўқувчилари ҳам қабул қилинди. Мактаб маъмурияти оромгоҳнинг намуналини фаолият кўрсатишига қизгин тайёргарлик кўрганлиги унинг ташки қиёфа сидаётк юзга ташланади. Тури хил кўргазмалар, деворий газеталар, гуллар билан безатил-

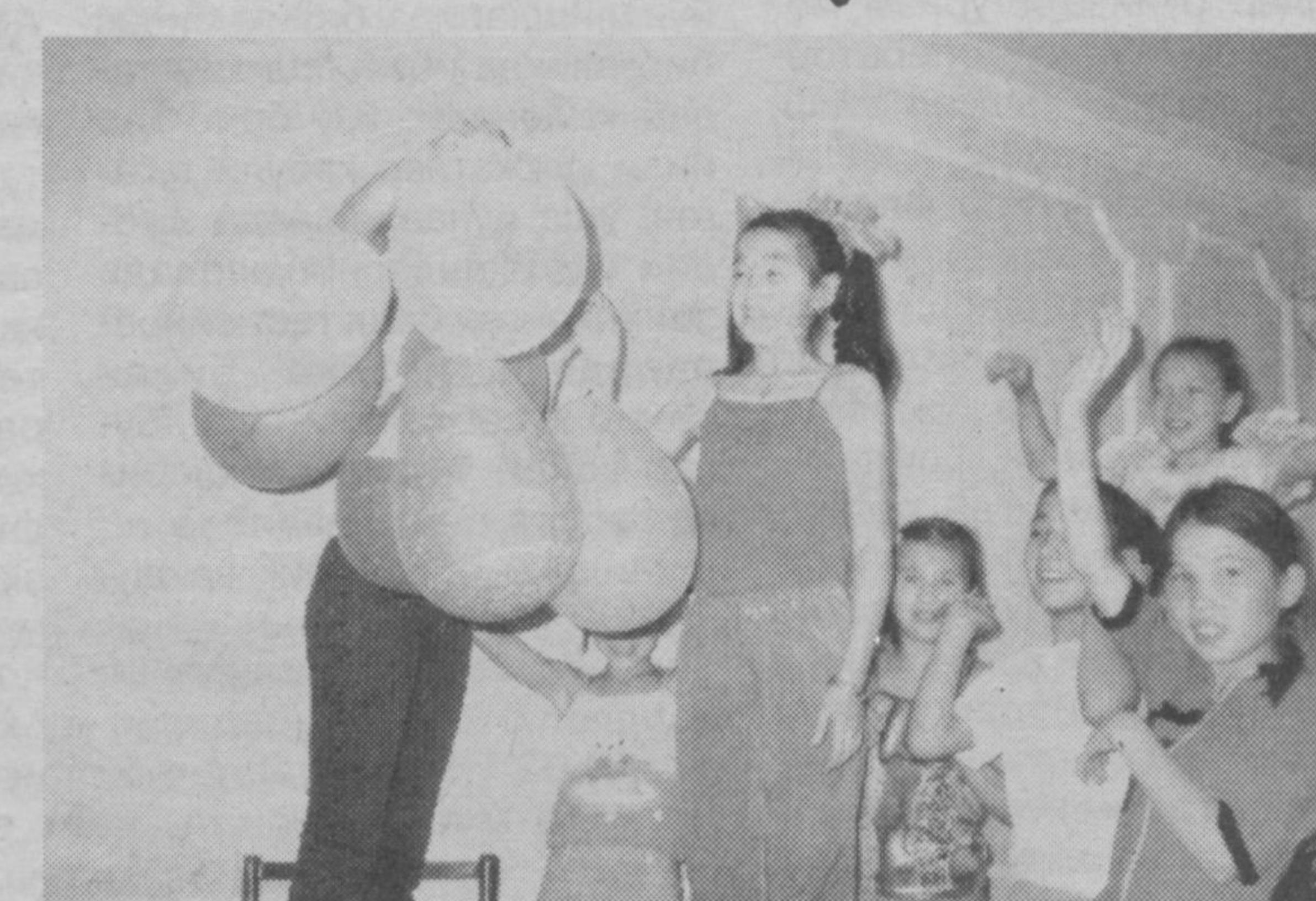
рухлараро танловларда қатнашдилар.

— Мактаб оромгоҳи кундузги бўлғанлиги учун куннинг охирида болалар уйларига, отоналари бағрига қайтишлари керак эди, — дейди оромгоҳ раҳбар.

МАКТАБ ОРОМГОҲЛАРИ ТАШИЛТА ЧИҚДИ

бошлангич синф ўқитувчиси Дилфуз Шукрова бошчилигидаги ўн нафар тарбиячилар гурӯҳи оромгоҳ учун маҳсус дастур ва режалар асосида иш олиб бордилар. Бунинг учун синф хоналари қайтадан жиҳозланди. Тури хил кўргазмали воситалар билан безатилди. Натижада мактаб таниб бўйлас даражада ўзгариб кетди. Ўн саккиз кунга мўлжалланган оромгоҳнинг ҳар бир кунига маҳсус дастур ва кун тартиби ишлаб қилиди. Унда болаларнинг дам олишлари, китоб ўқиши, ақлий салоҳиятлари ва қизиқишиларини ортиришлари билан боғлиқ тадбирлар режаси тузили. Биргина тўгаракларнинг тўқизтаси: каштачилик, мусиқа, спорт, қўшиқчилик, экология, компьютер, шахматшашка, рус ва инглиз тиллари, бичиши-тики кабилари фаолият олиб борди. Болалар қизиқишиларига қараб дам олиш жараёнидан мазкур тўгаракларга фаол иштирок этдилар. Шунингдек, тури тадбирлар,

бари Дилфуз Шукрова, -лекин уларни кетказиш жуда қийин бўлди. Чунки болалар оромгоҳни жуда яхши кўриб қолдилар. Умуман, уларнинг бўш вақтлари бўлмади. Биз дам олаётган болаларнинг фақатгина бўш вақтини кўнгилли ўтказиш билан чекланмадик ҳам. Қизиқарли тадбирлар асосида иш олиб

ТАЛАБА БЎЛИШ УЧУН...

Талаба бўлиш учун нима қилиш керак? Албатта, тунларни тонгларга улаб ўқиш керак. Шундагина муайян бир мақсадга эришиш мумкин. Сизни билмадиму, бироқ шахсан мен шундай деб ўйлайман. Нега айнан ўқиши таъкидлаётганинг асосий сабаби айрим кишилар фикрига эътиroz билдиришdir. Кўпгина тенгдошларим билан олий ўқув юртига кириш масаласида сухбатлашамиз. Ҳар хил фикрлар билдирилади.

Афсуски, уларнинг аксарияти талаба бўлиш учун кўп пул керак деб ҳисоблашади.

Бундай фикр муттасил илм олиб, олийгоҳга киришдан кўра имкон қадар мабдаган тўхтамга олиб кеолишига бўлган ишоди фунчалигидаёт сўлабири мухим жиҳати шундаки, кучли билим асосида талаба бўлган ўқувчи, табиийки, ўқиши мобайнида ҳам тегишли ихтинослашуви бўйича атрофлича илм эгаллаши мумкин. Айтмоқчи бўлганим, ўқувчи ўз ҳаёт йўлини шахсий қарашлари орқали танласа, касбига нисбатан масъулият ҳисси шаклнади. Демак, барча ютуқлар замонида ўқиши, илмий билимлар ётиши яқъол намоён бўлмоқда.

Зеро, келажак буғундан бошланаркан, ҳар қандай нотўғри тушунчаларга берилмаслик керак. Фақат буғунни энг сўнгги имконият сифатида билим олишига сарфлаш зарур. Зотан, эртага кеч бўлиши мумкин.

Умид СОДИКОВ

Yozgi ta'til

ўқиган китобларининг мазмуни ҳақида, ёд олган масал ёки шеърларини тадбирларда ўткоzlарига айтиб бериши.

Дам олиш давомида болалар томонидан тайёрланган тури хил ўйинчоклар, чизилган суратлар намунали кўргазма сифатида осиб қўйилди. Шунингдек, оромгоҳ ҳаётини акс эттирувчи фотосуратлар ҳақиқатдан ҳам унинг мароқли ўтганидан хикоя қиласди.

Дарҳақиқат, мактаб тасарруфидаги оромгоҳи ҳақиқий дам олиш масканига айлантиришнинг ўзи бўлмайди. У маълум миқдордаги маблағ, жиҳозлару буюмлар, қолаверса, оромгоҳдаги болаларнинг овқатланиши ҳам шу ҳаражатлар сирасига киради. Бизнинг бу масала га қизиқишимизни тинглаган оромгоҳ раҳбари Дилфуз Шукрова шундай изоҳ берди: Мирзо Улуғбек туманинг ҳалқ таълими бўлими моддий жиҳатдан таъминлади. Айниқса, касаба ўюшмаси бошлиги Мавлуда опа биздан доимо хабардор бўлдилар. Фақатгина озиқ-овқату ўқув куроллари билан таъминлашада ташқари, оромгоҳда дам олаётган болаларга зарур тиббиёт воситалари ва дори-дармонлар ҳам етказиб турildi. Болалар ҳар томонлама чиниқтирилди.

— Кеча мавсумий оромгоҳи мизнинг ёпилиш маросими бўлди, — дейди 286-мактаб директори Диловар Хўжаева. — Ҳақиқатдан ҳам иш жуда яхши ташкил қилинди. Бош етакчи миззилдор Дилдора Рустамова, тарбиячиларимиздан Феруз Рахимова, Муҳаррам Нурматова, Карима Рахимбоева, Нозима Эшонхўжаевалар сидқидидан ишладилар. Айниқса, оромгоҳ раҳбари Дилфуз Шукрованинг жонкуярлиги ва ташкилотчилиги туфайли, болалар оромгоҳи ҳақиқий дам олиш масканига айланди. Шаҳар ҳамда туман ҳалқ таълими бўлими муассасаларидан келган мутасаддилар қизиқишимизни ишларига юкори баҳо бериди кетишиди. Шунингдек, унинг фаолиятидан ота-оналар ва энг асосийси, болалар қониқиши ҳосил қилдилар.

Назира ҚУРБОН қизи,
“Маърифат” мухбири

Avgust kengashlari oldidan

Ватан-ниҳоятда теран ва сеңкирра тушунча. Шу боис у билан боғлиқ түйғу ва тасаввурлар ҳам ниҳоятда кенг қамровлидир. "Миллий истиқлолғояси ва маънавият асослари" фани орқали ёшларга "фоя" ва "мағкура" тушунчалари, уларнинг турлари, тарихи, бугунги мағкуравий иммунитет тушунчаларининг маъно мазмуни, ўзбек моделлининг моҳияти, миллий истиқлол мағкурасининг ўзига хос жиҳатлари ва асосий foяяларини ўқувчилар онгига сингдириш мухим аҳамиятга эга. Демак, умумий ўрта таълим мактабида ҳар қандай дарс ёки мавзуни ўтишдан олдин мавзуларни ўқувчиларнинг ўзлари мустақил ўқишига, дарсга маълум бир тайёргарлик билан келишга ўргатиш кўзланган мақсадга эришишнинг мухим шарти саналади. Дарсни ўтишдан олдин эса аввало, уни услубий жиҳатдан тўғри ташкил этишига, мухим бўлган маълумотларни аниқ тасаввур қилишга ҳаракат килиш зарур.

Ўқитувчи дарснинг таркиби қисмини бир неча қисмга бўлиб, энг аввало, ҳар бир мавзуни ўтишдан мақсад нима эканини белгилаб, энг қизиқарли нұктасини топиб олишга, дарснинг хулоса қисмини ўқувчилар томонидан билдирилган фикрлар асосида якунлаш ҳам самарали натижада беради.

"Ватан туйғуси" ҳамда "Миллий истиқлолғояси ва маънавият асослари" фанларни ўқитишида ўқувчилар ҳар бир дарс мавзусининг ҳаётда, жамиятда нечогли аҳамиятли эканлиги, бу мавзуни ўтишдан мақсад нима эканлигини англаши лозим. Шу боис амалий машрутларга қатор эътиборни қаратган ўқитувчи кўпроқ муваффақиятларга эришиши тайин гап. Бунда ўйин, семинар, сұхбат, саёҳат, баҳс-мунозара, мънеруза дарс, беллашув, синов, савол-жавоб, саҳна кўринишила-

ри, муаммоли дарс шаклларидан фойдаланиш мумкин. Энг мухими, ўқувчиларнинг дарсда ўзларини эркин тутишга, ҳар бирининг (тўғрими-нотўғрими) ўз фикрларини очиқ-ойдин баён этишига (дебатда қатнашишга) ўргатиб бориш аҳамиятлидир. Агар шундай йўл тутилса, дарс сўнгидаги нотўғри фикр билдирилган ўқувчиларнинг ўзлари ҳам тўғри хулосола келиб қоладилар. Мухими дарс-

шининг ўсишига хизмат қиласди.

Чораклар якунида ҳар бир синф ўқувчилари "Халқимизнинг орзуси", "Баркамол авлод — келажак пойдевори", "Мустақил юрт фарзандларимиз" мавзуларида матнлар яратади. Мазкур ишларни ўқитувчи холис баҳолаб боради.

Мактабда "Миллий истиқлолғояси ва маънавият асослари" фани манбалари банки ташкил

маълум вазифа юклатилган. Тил гапириш, кўз кўриш, кулоқ эшиши вазифасини бажаради. Уларнинг барчаси бир-бири билан уйғун, бир-бирини тўлдиради. Шундан фойдаланиб мен дарсда бир вақтнинг ўзида мусиқа эшитиш, кўшиқ кўйлаш, расм чизиш, матн яратиш усулларини йўлга кўйдим. Дарс бўшида, албатта, ўқувчиларнинг кайфиятини кўтаришга ҳамда уларни дарсда фаол иштирок этишига ундаидиган усуллардан фойдаланиш мухим ўрин тутади.

Яна бир мухим жиҳат: сизга

дорлигини таъминлайди. "Заковат", "Тафакур", "Томчи сувда ҳаёт жилваси", "Бир ўлқаки...", "Ўзбекистон — Ватаним маним", "Кўш", "Чигил ёзиш", "Суратли диктант", "Интервью" ўкувчиларнинг энг сезимли ўйинларига айланган. Шунингдек, жараёнда ўқувчиларни баҳолаш учун хилма-хил синов шаклларидан ҳам фойдаланиш ўринлидир. Буларга савол-жавоб, оғзаки, ёзма иш, амалий иш, баҳс-мунозара, беллашув, катта-кичик тестлар, кўргазмали қуроллар ясаш, улардан фойдаланиш мисол бўла олади.

Техника воситаларидан (яъни аудимагнитофон, видеомагнитофон) деярли доимо фойдаланишга ҳаракат киламан. Видеотасмаларда панд-насиҳатлар, юрт мадхияси, Ватан ҳақидаги қўшиқлар, классик мусиқа, монологлар жамланган.

Бундан ташқари, мен мактабдаги "Баҳс", "Заковат", "Президент асрлари билимдонлари" клублари ишларини ҳам назорат килиб бораман. "Заковат" клубининг ишини 9-синф ўқувччиси Моҳинур Маҳмудова, "Баҳс" клуби ишини 11-синф ўқувччиси Ж.Шодмонкулов олиб борадилар. Уларнинг ишини назорат қилишни эса, ўқитувчи ўз зиммасига олиши керак. Истедодли ўқувчиларга алоҳида эътиборни қаратишга уларни кўллаб-куватлаш, вилоят, республика миқёсида ўтказиладиган барча тадбирларга жалб этиш мухим аҳамиятга эга. Зоро, бу ўз ўқувчимга қанчалик билим берабётганигимни яна бир бор таҳлил қилишга имкон беради. Кискаси, август ойида ўтказиладиган ўқитувчилар анжуманларида шу каби тажрибаларимни ҳамкасларимга атрофлича баён қилиб бермоқчиман.

Зулфира АҲМЕДОВА,
Сирдарё вилояти хорижий
тилларга
иҳтинослаштирилган
мактаб-интернатнинг
"Миллий истиқлолғояси ва
маънавият асослари" фани
ўқитувчиси

ТҮПЛАНГАН ТАЖРИБА – ТУГАНМАС ҲАЗИНА

ларда мавзуни янада чукурроқ тушунтириш учун газета ва журнallардан, Президентимиз асрларидан, Шарқнинг буюк мутафакирлари маънавий месросларидан, энциклопедия, луғат ва бошқа рисолалардан фойдаланиш, ушбу фанни адабиёт, тарих, география, биология, иқтисод, ҳуқуқ, расм, мусиқа фанлари билан боғлашга, улардаги билим ва тушунчалардан кенгроқ фойдаланишга ўзтиборни қаратиш ҳам жуда зарур.

Шу сабаб ўз дарсларимда ўқувчиларда доимий машқ дафтарлари ишлатиши йўлга кўйганман. Бунда барча ўқувчилар мустақил ишлаш жараёнида мутафакирлар ҳаётидан, уларнинг ҳикматларидан, газета ва журнallардан фойдаланган ҳолда дафтарларига ёзиб боришид. Вилоят, республика миқёсидаги маънавий-маъриф янгиликларни ҳам қайд этиб бориш уларга вазифа қилинган. Бу эса ўқувчиларни янги маълумотлар билан танишириш орқали улар дунёкара-

қилинган бўлиб, у доимо ўқувчилар томонидан тўлдирилиб борилмоқда. Мазкур банкда ўқувчилар томонидан яратилган илк китоблар, ижод намуналари, ишланмалари, кроссвордлари, сканвордлари ҳам сақланади.

Янгиликни ўрганиш доим қизиқарли. Айниқса, у кўп изланиши талаб этади. Шу бойисдан бўлса керак, бугунги кунда ўқувчиларда мазкур фанни ўрганишга қизиқиш катта. Ўқувчиларининг худди шу қизиқишлиридан эса унумли фойдаланишга ҳаракат қилимок зарур. Бу эса кўпроқ иходкорлик ва изланиши талаб этади. Дарсларни ўтишда ҳар бир ўқитувчининг дастлабки йилларда маълум қийинчиликларга дуч келиши бор гап. Дарсликда чизма, иллюстрациялар, маҳсус расмлар йўқлиги сабабли, мавзуларнинг тўла мазмуни ва мөхиятини очиб бериш бирор оғир кечади.

Инсон — мукаммал хилқат. У шундай яратилганки, унинг ҳар бир аъзоларининг барчасига

маълумки, бугунги кунда телевидение орқали кўплаб интеллектуал — шоу ўйинлари ташкил этилмоқда. Бу ҳар бир илм ўрганишга қизиқиши бор томошабин эътиборини қаратиши тайин. Шу боис мен ҳам ўз дарсларимда телевидениедаги турли хил ўйинлар ("Ким миллионер бўлиши хоҳлади?", "Заковат" каби)дан фойдаланишга ҳаракат қиласман. Янги мавзуга киришда эса муммали вазиятлардан фойдаланиб, дарсни тушунтиришда ҳар хил мулокот шаклларидан фойдаланиш (моналог, диалог, полилог) яхши самара беради. Энг асосийси, дарсликда ўқувчилар жуда кўп атамаларга учрайдилар. Улар маъносини тўла ўқувчиларга тушунтириш ўқитувчининг асосий вазифаларидан ҳисобланади. Бу эса ўқитувчининг ўзидан ҳам чукур билим, изланиш талаб қиласди.

Дарсларда ранг-баранг дидактик материаллардан: тарқатма савол, тест, ўйин, расм карточкалардан унумли фойдаланиш ҳам машғулотлар самара-

КОММУНИКАТИВ ФАОЛИЯТНИНГ ФОЙДАСИ

ҳам маъқул бўлган рўйхат тузадилар. Сўнгра гуруҳлар биргалашиб, нарсалар рўйхатини яна бир бор тузадилар. Узоқ давом этган мунозаралардан сўнг ҳар бир гуруҳ ўзининг танловини асослаб бериши лозим бўлади.

Бу фаолият тил ўрганишнинг илк боқиҷчиларида ҳам кўлланиши мумкин. Биллим дарражаси юқори бўлган гуруҳларда уни янада мураккаблаштириш учун ижодий ишлар ташкил қилиниши ҳам фойдадан холи эмас. Бизнингча, бундай фаолиятлар тил ўрганувчилар учун ижодий мухит яратиб беради.

Чет тилини ўқитишида таълим самарадорлигини оширишининг фаолият турдидан яна бирни "аклий ҳужум" дир. Бу фаолият амалга ошириш учун биз гуруҳга умумий муммали савол билан мурожаат қиласмиш. Масалан, савол қўйидагича бўлади. 2030 йилга бориб, ер юзида инсон фойдаланиши зарур бўлган 50 йилга етадиган сув ва 300 йилга етадиган кўмир қолади. Агар шундай бўлса, инсон нима қилиши керак?

Саволга гуруҳдаги талабалар хоҳланган жавобларини беришлари мумкин. Ҳар бир гуруҳ аъзоларининг доскага ёзилган жавоблардан энг мукобил 3 таси жавоб танлаб олинида ва улар жавобларини асослаб беришади.

Бу фаолиятни ўқизишдан мақсад: тил

ўрганувчилар ўз фикрини тез ва аниқ баён этишига ўрганишади; ўз фикрларини баён этишда олдинги билимларига таянишади; янги фикрларни баён этишда олдинги билимларига таянишади; янги фикрлар пайдо бўлишига олиб келади; уларнинг дунёқараши ошиади.

Оғзаки коммуникатив фаолият тури билан бирга ёзма, грамматик ўйинлардан фойдаланиш ҳам тил ўрганиш самарадорлигини оширади.

Грамматик ўйинлар тил ўрганувчиларни фикрлашга, мулокот қилишга ундаиди. Бундай ўйинлар уларнинг имлони қанчалик оз ёки кўп билишларини кўрсатади. Кўйидаги грамматик ўйинлар юқори синф ўқувчилари учун кўп келади.

Грамматик ўйин: "A fokus on conditionals".

Уни тайёрлашда бир нечта қоғозга муммали вазиятларни ёзасиз.

Масалан: 1) You hear from a friend that someone is saining nasty things about you. What can you do? 2) Someone in your class is giving a party. Everyone has been invited except you. What can you do?

Иккинчи грамматик ўйин: Grammer games: Adjectives.

Which is better?
Қоғозларга ёзib қўясиз:
Which is better...
A dog or a cat

Rain or snow
Being a man or a woman
Sleeping or eating

Grammer games: №3.
Grammer race game.

Ўқитувчи иккита карточка тайёрлайди. Биттаси осонрок, иккинчиси қўйинроқ. Осонроқ мисоллар билан берилган карточкага кўйидаги гаплар ёзилади:

A) Add some or any!
I like those roses please give me...
What a pity there aren't t...red ones!

B) Insert since or for.
I haven't seen you...three days.

Иккинчи карточкага қўйинроқ вазифа берилади:

A: Put the verb into the correkt tense:
I'd rather you (pay) me now: suppose he (ask)me for the money tomorrow

B: If I had known he was here...

Бундай грамматик ўйинларнинг дарсларда тез-тез кўлланилиши, ўқувчиларда тилга муносабатни ўйгунаштиради, мулокотда бўлишни енгилаштиради, талабаларни гуруҳларда ишлашга ундаиди, уларнинг грамматикани қанчалик оз ёки кўп билишларини аниқлайди, ўқувчиларни ўйлашга, мулокот қилишга ундаиди.

Хулоса қилиб айтиш мумкинки, чет тилларни ўрганишда, мустаҳкам коммуникатив билим, кўнкима ҳамда малакаларни шакллантиришда оғзаки ва ёзма фаолият турларидан кенг фойдаланиш таълим самарадорлигини оширади. Шу билан бирга тил ўрганувчиларнинг чет тилига бўлган қизиқишилари ортишига хизмат қиласади.

**Зилола Йўлдошева,
ТВДПИ чет тиллар
факультети талабаси**

I. Умумий қоидалар

1. Мазкур Тартиб «Ўзбекистон Республикаси узлуксиз таълим тизими педагоглари, профессор ўқитувчилари таркиби ва раҳбар кадрларини аттестациядан ўтказиш тартиби ҳақида»ги Низомга (кейнинг ўринларда — Кадрлар аттестацияси тўғрисидаги Низом) мувофиқ ўрта маҳсус, касб-хунар ва халқ таълими муассасаларининг раҳбар кадрлари аттестациясини (кейнинг ўринларда — Раҳбар кадрлар аттестацияси) ташкил этиш ва ўтказиш қоидаларини белгилайди.

2. Аттестациянинг мақсади — «Таълим тўғрисида»ги қонун, Кадрлар тайёрлаш милий дастури, Давлат таълим стандартлари, Давлат талаблари, республикада амалга оширилаётган сиёсий, ижтимоий-иктисодий ислоҳотларнинг бажарилишини таъминлашда раҳбар кадрларнинг фоалиги, таълим муассасасидаги олиб борилаётган маънавий-маърифий ишлар сифатини такомиллаштириш, ўрта маҳсус, касб-хунар ва халқ таълими муассасаларини ҳолол, пок, фидой, билимдон, масъулиятни бўйнига ола биладиган, маънавий етук, юкори малакали, илмий салоҳияти раҳбар кадрлар билан таъминлаш, раҳбарлар таркиби сифатини ошириш ҳамда таълимтарбия жараёнинг раҳбарнинг ўтказишга қўшган ҳиссасини холис ва адолатли баҳолашдан иборат.

3. Ўрта маҳсус, касб-хунар ва халқ таълими муассасалари раҳбар кадрлари таркиби:

академик лицей, касб-хунар коллежи, Халқ таълими вазирлиги ва вилоятлар халқ таълими бошқармалари тасарруфидаги умузий ўрта, мактабчага, мактабдан ташкири ва ихтиослаштирилган таълим муассасалари раҳбарлари ва ўринbosарлари киради.

4. Раҳбар кадрлар 5 йилда бир марта тасдиқланган жадвал бўйича аттестациядан ўтказилади.

5. Аттестациядан ўтвичи раҳбарлар таълимни бошқарув органига қўйидаги хужжатларни тақдим этади:

маълумотнома;

таянч маълумоти, илмий дараҷа ва унвони (мавжуд бўлса) ҳақида хужжатларнинг нусхалари;

сўнгги 5 йилда нашр этилган илмий, ўкув-услубий ишлари, ихтиrolari ва мақолалари рўйхати (мавжуд бўлса);

малака оширганлик ҳақида гувоҳнома (сертификат) нусхаси;

қайта тайёрлаш муассасаларида олган мутахassisligi ҳақида ги диплом, гувоҳнома (сертификат) нусхаси;

аттестациядан ўтвичининг охирги 5 йилдаги ўкув, услубий, илмий ва маънавий-маърифий йўналишлар бўйича олиб борган ишлари хисоботи (1 бет ҳажмда);

таълим муассасасини ривожлантириш борасидаги ишлари ва келгусидаги режалари ҳақида қисқача маълумот.

Тақдим этилган хужжатлар таълимни бошқарув органи раҳбари томонидан имзоланади. Хужжатларнинг тўғрилигига имзо кўйган раҳбар масъул хисобланади.

Аттестация комиссиялари аттестациядан ўтвичилар иш фаолиятига оид кўшимча маълумотлар сўраш ҳукуқига эга.

II. Аттестация комиссиялари таркиби ва вазифалари

6. Раҳбар кадрлар аттестациясини ўтказиш мақсади аттестация комиссиялари тузилади. Аттестацияга жалб этиладиган эксперталар ҳақида маълумотлар Давлат тест маркази (кейнинг ўринларда — ДТМ) да шакллантирилади.

7. Раҳбар кадрлар аттестацияси ваколатли орган — Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси хизуридаги ДТМ таркиbidagi Кадрлар тайёрлаш сифатини назорат қилиш, педагог кадрлар ва таълим муассасалари аттестацияси бошқармаси (кейнинг ўрин-

ларда — Бошқарма) томонидан ўтказилади.

8. Аттестация комиссияси ўз фаолияти давомида Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, «Таълим тўғрисида»ги қонуни, Кадрлар тайёрлаш милий дастури, Мехнат кодекси, Мехнат ва ахолни ижтимоий муҳофоза килиш вазирлигининг таълимга оид меъёрий-хукукий хужжатлари, Кадрлар аттестацияси тўғрисидаги Низом ҳамда ушбу тартибга амалга оширилди.

9. Аттестация комиссиясининг асосий вазифаси раҳбар кадрларнинг раҳбарлик қобилияти ва лаёкати, касбий фаолиятининг малақа талаблари (1-илова)га мувофиқлиги, билими ва таълимтарбия соҳасидаги натижаларини ҳамда таълим муассасасини ривожлантиришга ўтказишга қўшган ҳиссасини холис ва адолатли баҳолашдан иборат.

10. Аттестация комиссиясининг таркиби 7 кишидан иборат бўлади. Комиссия аъзоларининг 2/3 кисми аттестация жараёнинг қатнашганда унинг фаолияти ваколатли ҳисобланади.

Аттестация комиссияси зарурат туғилганда аттестация жараёнинг қўшимча мутахassislar жалблиши мумкин.

Аттестация комиссияларининг фаолияти кўрсатиш муддати ДТМ томонидан белгиланади. Зарур ҳолларда ДТМ бўйруги билан комиссиялар таркиbiga ўзгаришилар киритилиши мумкин.

11. Комиссия аъзолари аттестация ўтказиладиган кунлари асосий иш жойида ойлик маошлари сақланган ҳолда ишдан озод қилинади.

12. Академик лицей ва касб-хунар коллежлари раҳбар кадрларини аттестациядан ўтказиш комиссияси таркиbi Boшқарma ходимлари (комиссия раиси ва котibi), ўрта маҳсус, касб-хунар таълими маркази ходими, вилоят ҳокимлиги масъул ходими, таълим соҳаси касаба уюшмаси ходими ҳамда 2 нафар эксперtdan иborat bўladи.

Академик лицей ва касб-хунар коллежлари директорлари аттестацияси Вазирлар Маҳкамаси билан келишилган ҳолда танловдан кейин уч йилдан сўнг ўтказилади ва натижаси Вазирлар Маҳкамасiga тақдим этиладi.

13. Ўзбекистон Республикаси, Коракалпогистон Республикаси, Тошкент шаҳri, вилоятлар халқ таълими бошқармалари (кейнинг ўринларда — худудий бошқармалари) бошқаруvida бўлган умумий ўрта, мактабчага ва мактабдан ташкири таълим мусъадасали, маҳсус мактаб (мактаб-интернат), меҳрибонлик уйлари раҳбар кадрларини аттестациядан ўтказиш учун аттестация комиссияси ДТМ томонидан тузилади. Комиссия раиси бошқарma ходimlariдан тайinlanadi.

Комиссия таркиbi бошқarma ходimi, Xalқ tаъlimi vазirliги хodimi, viloят (tуман, shaҳar) ҳokimliги masъul хodimi, viloят taъlimi соҳasi kасabа uюshmasi хodimi ҳamda 3 naфar эксперtdan иborat bўladи.

14. Аттестация комиссияларининг вазifalariiga қўyidagilar kирадi:

аттестациядан ўтвичи раҳбарларнинг (5-бандга мувофиқ) тақдим этилган хужжатларни ўтказиб чиқадi;

раҳbarlarning lavozimiy vazifalariida belgilangan masalalarining bажariiliш ҳolatini aniklайдi;

raҳbarlarning taъlimiga oид meъёрий-huкуkij hujjatlarini ҳamda raҳbarlik laёkati va maъnaviy-maъrifiy йўnalishlarni bilimini DTM tomonidan iшlab чиқilgan test topshiriklari orkali aniklайдi;

raҳbarlarning қobiliyati, faoliyatida iжобий va salbij tomonlari ҳakida социологик сўровномалар орқали жамoanining fikrini aniklайдi, taъkil қiladi va baҳolaidi;

эксперталari таъlim muassasalariiga yuboradi;

хужжatlarни ҳamda tаъlim muassasalariiga yuboradi;

хужжatlarni ҳamda tаъlim muassasalariiga yub

ҳо(балл)лар йиғиндисидан иборат бўлади.

30. Аттестация комиссиясининг якуний сұхбат тавсияномаси аттестациядан ўтвчининг:

фаолиятидағи ютуқ ва камчиликларни кўрсатади;

малака ошириш йўналишлари ва раҳбарлик қобилияти, маҳоратини мустақил ривожлантириш тўғрисида тавсияномалар беради;

аттестация натижалари бўйича якуний хуносаларни эълон қиласди.

1-илова

Раҳбар кадрлар учун малака талаблари

Раҳбар кадрларга кўйиладиган малака талаблари иккى турга: умумий ва раҳбарлик бурчи, маҳорати, лаёқати каби талабларга бўлиниди.

Умумий талаблар: Раҳбар кадрлар Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, «Таълим тўғриси-

да»ги қонуни, Кадрлар тайёрлаш милий дастури, Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Вазирлар Маҳкамаси томонидан қабул қилинган таълимга оид ҳужжатлар, Мехнат кодекси, Олий таълим Халқ таълими вазирликлари ва ўрта маҳсус, касб-хунар таълими марказиининг соҳага тааллукли ҳайъаткарорлари, бўйруқлари ва Низомларини билишлари ҳамда уларни амалиётга татбиқ эта олишлари зарур.

Юксак ахлоқий фазилатларга эга бўлиши, Давлат таълим стандартлари, давлат талаблари ва илгор тажрибаларни ўкув жараёнига жорий этиши, жамоада ҳуқуқий онг ва маданиятни шакллантириши, жамоани ягона мақсад йўлида жипслаштира олиши лозим.

Раҳбарлик бурчи, маҳорати ва лаёқатига кўйилган талаблар:

— малакали кадрлар тайёрлашни таъминлаш;

— Давлат таълим стандартлари, ўкув режа ва дастурлари, иммитадқиот ишлари режаларининг бажарилиши назорати;

— маънавий-маърифий ишларга раҳбарлик;

— миллий истиқбол гоясини ўкувчилар онгига сингдириш;

— ўкувчиларни қабул қилиш, ўқишидан четлапши, тиклаш, ички тартиб-қоидаларга риоя этилишини таъминлаш;

— ўкув жараёнининг (маърузалар, амалий ва лаборатория машрутлари) сифатли ташкил этилиши устидан назорат ўрнатиш;

— ўқитувчиларнинг касбий малака оширишларини таъминлаш;

— ўқитувчи ва ходимларни моддий ва маънавий рағбатлантириш, ижтимоий муҳофазасини таъминлаш, интизомий жазо чораларини қўллаш.

2-илова

Ўрта маҳсус, касб-хунар ва халқ таълими муассасалари раҳбар кадрлари фаолиятини баҳолаш мезонлари

T/p	Мезонлар	Максимал балл	Баҳолаш усули
1	Таълимга оид меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар бўйича билими	20	Тест
2	Раҳбарлик лаёқати ва маънавий-маърифий масалалар бўйича билими	20	Тест
3	Маънавий-маърифий йўналишлар ва мансаб вазифалари бўйича билими	20	Сұхбат (саволнома асосида)
4	Таълим муассасасининг ривожланиш суръати	40	ҳужжатлар асосида
Жами		100	

3-илова

Ўрта маҳсус, касб-хунар ва халқ таълими муассасалари раҳбар кадрларининг таълим муассасасини ривожлантириш борасидаги фаолиятини баҳолаш мезони*

T/p	Фаолият турлари	Ўрганиладиган меъёрий ҳужжатлар ва кўрсаткичлар
1	Ўкув жараёнини ташкил этиши (жорий ўкув йилида)	Дарс жадвалини тузишда психология-дидактик меъёrlарга ва ўкув режага амал қилингандиги, фан дастурлари, дарслик, ўкув ва услубий кўлланмалар билан таъминланиш даражаси ҳамда журнallарнинг юритилиши
2	Малакали кадрлар билан таъминланниш, малака ошириш ва қайта тайёрлаш ахволи (охирги уч йилда)	Кадрлар билан таъминланиши (фоизда), ўз мутахассислиги бўйича дарс берадиган педагоглар, малака ошириш ва қайта тайёрлаш режасининг бажарилиши (фоизда), ўқитувчilar салоҳияти (олий маълумотли, иммий даражали ва унвонга эга, магистрлар, олий ва биринчи тоифали ўқитувчilar хиссаси)
3	Битирувчilarнинг олий таълим муассасаларига ва ишга кириш кўрсаткичлari (охирги уч йилда)	Йиллар бўйича сон ва фоизларда келтирилади
4	Битируvchilarнинг (9-синф) ўрта маҳсус, касб-хунар таълими муассасаларига ва 10-синфга қамраб олингандиги (жорий ўкув йилида)	Сон ва фоизларда келтирилади
5	Фанлар бўйича ўқувчilarнинг ўзлаштириш сифати (сўнгги ўкув йилида)	Йиллар бўйича фоизда келтирилади
6	Ўқувчilarнинг фан олимпиадаларидаги натижалари (охирги уч йил)	Халқaro, республика, вилоят фан олимпиадаларида қатнашиб, совринли ўринларни олганлар сони
7	Ўқувчilarнинг спорт мусобақаларидаги иштироки (охирги уч йил)	Халқaro, республика, вилоят спорт мусобақаларида қатнашиб, совринли ўринларни олганлар сони
8	Таълим муассасасининг маънавий-маърифий йўналишлар бўйича кўрик-танловлардаги иштироки (охирги уч йил)	Халқaro, республика, вилоят танловларida қатнашиб, совринли ўринларни олганлар сони
9	Дарсдан ташқари ишларнинг ташкил этилиши (жорий ўкув йили)	Тўғараклар сони ва уларда ўқувчilarнинг қамраб олиниши (фоизда)
10	Тарбияси оғир ўқувчilar билан ишлар (охирги уч йил)	Жиноят содир этган, гиёхванд, ўз жонига қасд қилган ҳамда ички ишлар бўлимида рўйхатда турган ўқувчilar ва улар билан ишлашнинг ташкил этилиши
11	Ўқувchilarнинг давомати (жорий ўкув йили)	Фоизларда келтирилади
12	Ўқитувchilar, иқтидорли ўқувchilar ва кам таъминланган оила фарзандларини ижтимоий ҳимоялаш бўйича олиб борилган ишлар (охирги уч йил)	Бюджетдан ташқари маблағлар топиш ҳисобига (йиллар бўйича фоизда)
13	Таълим муассасасининг моддий-техника базаси (жорий ўкув йили)	Муассаса ўкув ва лаборатория хоналарининг зарурий асбоб ва анжомлар ҳамда компьютерлар билан таъминлангандиги, уларнинг яроқлилиги ва улардан фойдаланиш (жами ўқувchilar сонига нисбатан фоизда)
14	Муассасанинг эстетик ва экологик ҳолати (жорий ўкув йили)	Таълим муассасасининг ички ва ташқи ҳолати, санитария-гигиена мейёrlariga жавоб бериши
15	Тадбиркорлик фаолияти (охирги уч йил)	Бюджетдан ташқари топилган маблағларнинг ўқитувchilar ойлиги учун давлат томонидан (бюджетдан) ажратилган йиллик маблағга нисбати (фоизда, йиллар бўйича)

Loyiha

Фарзанд — оила кўзгуси. Унинг хатти-ҳаракатида оиласидаги муҳит намоён бўлади...

... Бир бола симёғочдаги чумчуқ галасига қўлидаги чўзма — рогатқадан «ўқ» узди. Бир бола эса тол хивич ясаш учун ёш новдаларни аямай синдира бошлади, яна биттаси бўш шишани машина йўлида чил-чил қилди... Бу ҳолни кўрсак-да, кўрмаганга олиб, «ўз ташвишимиш» билан жимгина кетаверамиз гоҳо. Болаларни чақириб, танбех, бериш, қилаётган ишининг оқибатини ўзига тушунтириш ўрнига, «кота-онаси бор-ку, ўқитувчи-си бор-ку, катта бўлса, шўхлиги тийилади», деб кўя коламиз.

«Тарбияси оғир» болалар эса бутун нафақат ота-онаси ўқитувчисини, балки бутун жамиятимизни қийнаб кўяёттир. «Тарбияси оғир» болалар...

БЕФАРҚЛИКНИНГ БАЛОСИ

Мактабимизда шундай бир бола бор эди, кўпинча ўқишига келмасди, келсаям бир-икки дарсда зўра ўтириб, сўнг қочиб кетарди. Кейин бисак, у эрталаб ўйидагиларга «мактабга кетяпман» деб чиқаркану, кун бўйи айрим шофёрларга билет сотишига «ёрдамлашаркан».

Ўқитувчининг айтишича, мактабда шу боланинг хулқини тартибга солиш учун кўп уриниб кўрилган, тенгдошлири. ўртасида қизартирилган, нобои йўлга кираётгани ўзига аста тушунтирилган, баҳоларини яхшилаш учун қўшимча соатлар ташкил қилинган, ҳатто уни намунали ўқувчilarга биркитишиб, турли тўғаракларга жалб қилинган; лекин ҳеч натижага бўлмаган. Сўнгра ўқитувчilar боланинг уйига бориб, она «ўғлингиз кўпинча мактабга бормаяти» дейишганда, она «ўқиб олим бўлармиди, бормаса-бормабди-да», дея жавоб қилган. Куни бўйи такси ҳайдайдиган отанинг эса оиласида заррача ҳурмати йўқ. Аслида, магазин сотувчиси бўлиб ишладиган она ўғлига ҳамиша пул бериб, уни пулни севишга ўргаттан. Шунингдек, болага оиласи дарсан бўш пайтларида мусиқа тинглаш, расм чизиш, турли қушлар ёки жониворларни боқишига рухсат берилиши керак. Чунки табиатни севган, санъатни тушунган бола ҳеч қачон ёмон йўлга кирмайди.

Мактаб ва оила ҳамиша ҳамроҳ, ҳамфир бўлиши лозим. Шундагина ўқувчининг оиласи ва мактабдаги хатти-ҳаракати ойнадек равшан бўлиб туради. Ҳуллас, сизнинг тарбияси оғир болага бефарқ бўлишингиз, ўз болангизга ҳам бефарқ бўлишингиз демакдир.

Ҳар биримиз бола тарбиясини эътиборимиздан қолдирмайлик. Шундагина Ватанимизда келажаги ишончли, жамиятимизга фойда келтирадиган болалар сонининг кўпайишига ўз ҳиссамизни кўшган бўламиз. Зоро, давр талаби ҳам шу.

**Нодира Йўлдошева,
Шайхонтохур туманидаги
20-мактаб ўқитувчisi**

* — Кўрсаткичлар бўйича ҳисбот раҳбарнинг аттестация учун тайёрлаган йигма жилдига илова қилинади.

**(Давоми. Боши газетанинг
утган сонларида.)**

— Кўрятсиз-ку, — дедим. Негадир кўнглим алғов-далғов, йиғла-гимми келар, ҳатто боягина Саид ҳақида берган саволимга аф-сус чекаётганимни-да ҳис этардим: шундай кунда—соатда устозимнинг сал асабийлашишига сабаб бўлдим.

— Хўш, Мұхаббатхон, ҳали айт-ганимни қилинг, — деди домла унга ва менга илкис кўз отдишар. — Шукурвой, сан ҳам кетмай тур. Бир гапим бор эди.

— Хўп бўлади, домла.

— Юринг, каридорга чиқайлик, — деди Менгзиё ҳам (кўпчилик аллақачон ўрнидан туриб кетган эди) қўзғалиб. — Битта чекмасам бўлмайди.

Хуллас, пальтоларни ва шляпаларни кийиб, йўлакка чиқиб, бир четда чекишиб тўрарканмиз, домла ҳам, ниҳоят, қип-қизил сур папахини бошига қўндириб, залдан талабалари куршовида чиқди ва бизни кўриб, пастга ишора қилди.

Факультетдан чиқдик. Ҳаво тагин айниган, осмонин булат қоплаб олган, яна қор хиди келарди.

БУ КИШИМ – УСТОЗ, МЕН – ШОГИРД

Матёкуб aka зинадан тушиб келаётib, бемалолгина тирсагимдан олди-да, машиналари турдиган томонга жилди. Шу аснода мен ҳам Менгзиёнинг тирсагидан олдим. Ёнимизда физиллаб эргашган Норбой акага домла: "Зарбулмасал"нинг бир нусхасини бергин Шукурга", деб қўйдилар ва Менгзиёнинг кимлигини сўрадилар. Мен унинг юртдошим, касби — археолог ва ўзи ёзишини айтиб, у кишининг муҳлиси эканини ҳам билдирид.

Катта дарвозага етганда домла тўхтаб:

— Шукур, санинг бояги фикрларингда жон бор, — дедилар. Кейин менга сезиларли жаҳл билан кўз тикиб, давом этидилар: — Нима, сан билган нарсани биз билмаймизми, а? Жуда яхши биламиш, — дедилар. — Лекин айт-май-миз... Ҳа-ҳа, адабиётда шунаңгни ички бир манёврлар ҳам бўлади. Ниманидир химоя қиммоқ учун нималардандир кўз юшишгаям тўғри келади... Тушунайсанми?

— Ҳа, домла. Узр, агар...

— Ман санга "Адабиётимизда иккита занжир шодаси бор", деган эдим-а?

— Ҳа.

Домла тўйкусдан Менгзиёнинг ҳам тирсагидан тутиб, бошларини ҳам қилдилар.

— Ана шу иккита занжирнинг... Қахҳор тарафида бўл. Яна ўзинг билсан-у, ман шуни истайман.

— Менам.

— Шундай бўлар экансан, ўша кутбда маҳкам турмогинг лозим, — деб уқтира кетдилар. — Чунки яна такрор айтаман: Қахҳор, Одил, Пиримкул, Озод ва бошқа-бошқалар, жумладан, ўзим ҳам... ўзбекда ҳақиқий Адабиёт бўлишини истаймиз. Рамкада туриб, эркинликни, миллат фурури кўтарилишини истаймиз. Қолаверса, ҳаётдаги нормадликлар, ёлғончиликлар, сиёсатимиздаги буқаламунликлар шу қадар жонга текканки, андаккина

ҳақ гап — Ҳақиқат ҳам юзага чиқса, ҳалқа етса, бошимиз осмонга етгудек бўлади. Адабиётимиз, ҳарҳолда, ўзининг муқаддас вазифаларидан бирини адо этаётганидан хурсанд бўламиш... Ана шунда, Шукурвой, — домла ниҳоят менга боқдилар жилмайиб, — ана шунда "Синчалак"даги айрим камчиликлардан ҳам кўз юмамиз...

— Ҳам, савол берсан майлими?

— Сўра-сўра... Кейин, Норбодан "Зарбулмасал"ни ол.

— У... ўзимдаям бор.

— Э, йў-ўқ. Мақолани демоқчиман. Юқори курсларда, насиб этса ўқиладиган охирги лекциямнинг матни бор.

— Тушундим, домла. Албатта...

— Сан саволингни сўра.

— Ҳа, ўша... Узр-да, домла... Ўша "Синчалак"даги камчиликнинг, масалан, айтисла, нима-нима бўлади, ахир?

— Нима бўлади? — зуғум қилиб деди домла. — Нима бўлади эмиш... Ёшсан-да, ёшсан. Ҳали баъзи нарсаларни тажрибадан ўтказиб олмагансан. Бўладигани шулки, мулла, анатви шода занжир бор-ку, ана ўша

атардик... Кечирасизлар, гапларингни бўлиб қўйдим, шекилли.

— Йўқ, сиз ҳам бирга бўлинг биз билан, — деди Элмурод aka ва кулди. — "Хўш" деганингиздан билдик "ўзбек экансиз" деганларидек, "Йилбоши"ни тилга олдингиз. Сиз ҳам ўзимизданни дейман? А, Шукуржон, бу киши...

Менгзиё қашқадарёлик аканинг кўнглига гап келишини хаёлига ҳам келтирмади чоғи:

— Биз — Сур-хон-дарёданмиз, — деди. — Дей-новдан.

— Ай, барибир, — деб мижғовландим ва Элмурод аканинг билагидан ушладим. — Ҳаракат қиламан, aka. — Қарангки, ўша туни — Янги йил оқшоми оқ чойшабни ёпи-ниб, аллақанча эски паҳтани иягимга боғлаб-букчайиб хонага кирганим кўз олдимга келди. Ортимдан Ҳавохон ая ҳам томоша қилиб қолган эди... — Сиз ҳам энди, кечиринг, — деб беихтиёр Солижоннинг ҳам билагига қўл кўйдим. — Землячкангиз хурмати, афу этинг энди...

Солижон бирдан хушёр тортиб:

— А-а, менинг нозик жойимини топдинг, айёр кал, — деди. — Май-

ли, кечирдим. Аммо Янги йил кечаси...

— Ҳаракат қиласман. — Кейин тилимга келган гапни айтиб юбордим: — Бойсунга кетиб қолмасам...

— Кейин, эртаси бирга кетамиз. Ҳаммамиз бирга кетамиз. Янги, иккаламиз. Мен тез бориладиган йўлни биламан. Тўппа-тўғри Фузорга борамиз-у, сизни машинага ўтказиб, кузатиб қўяман, — деди Элмурод aka.

Менга қўккисдан бу таклиф мавъкуту тудши.

Шундай қилиб, Менгзиё иккимиз йўлнинг у бетига ўтдик. Троллейбусни кутиб турарканмиз, голибо бу ердан бирон чақирим ҳам келмайдиган "Навоий, 30" деган манзилга бориш ва Носир акани бир кур зиёрат қилиш фикри калламга келди. Аммо троллейбус ҳам меннинг фикримни кувиб етиб келди ва мен Менгзиёнинг марҳамати илиа ичкарига олдин чиқиб олдим.

Ўтиридик. Хайрият, йўловчилар кам эди. Бемалол гурнг қилиб кетиш мумкин.

Аммо Менгзиё яна паришон-хаёл, мум тишлагандек тиришиб ўтираси эди.

— Ҳа? — дедим. — Нима бўлди ўзи?

— А-ай, домлангизнинг охирги гаплари ёқмади менга! — деди у кўлларини ёнига ўйиб. — Ачайин меҳмон кутишдаги қалбакиликни повестга олиб кириш ҳам бир... жасорат бўлдими, дўстим? Ҳаётда шундай қалбакиликлар, кўз-бўяма-чиликлар, макр, ўғрилик... шу қадарки, хисоби йўқ! Лекин уларнинг кўпі ўзига хос куроллар билан, қолаверса, фельтонлар ёзиши, танқид қилиш билан ҳал этилиши мумкин. Умуман, қандайдир сирларни ошқор этиш ёзуви учун фарҳёни қарашмонлик эмас. Кечиравчи, бу вазифалар журналистларга танқиди бўлса керак... Ё хато гапирдимми?

— Йўқ, гапингизда жон бор, — дедим чин дилдан: илло, ҳаётдаги нуқсону камчиликларни байроқ

Шукур ХОЛМИРЗАЕВ

қилиб кўтариш... ёзувчининг вазифасига киравермаслигига аклим етарди: зеро, бу вазифалар — журналистларга кўпроқ тегишли эканини, мана, икки йилдирки, бўлимиизда ҳар куни—ҳар соатда эшиштар эдим. Аммо домлани шу тобда "ёлғиз" қолдиргим келмади; қолаверса, домланинг "Адабиётнинг вазифаларидан бири ҳам — шу" деганлари ёдимга тушиб, фикрим равшан тортиб кетди. — Аммо Адабиёт бунаканги кўзбўяма-чиликларни ҳам четлаб ўтишга ҳақи йўқ... Шошилманг-да! — Энди ўзимнинг ҳам фашим кела бошлади. — Ахир, хорижлик мәхмон келганида, уни оборадиган маҳсус хонадонларни яп-янги мебеллар билан безатиб қўйиш, дарвозалари гача бўёдан чиқариш... Кейин, мәхмон кетганидан кейин бориб, бари нарсани тортиб олишлар... Ахир, буларни матбуот кўтариб чиқа олмайди. Чунки матбуот ана шу ишларни амалга ошираётган хукуматникидир!

Жуда-а зўр гапирдим, шекилли, Менгзиё ўйланиб, қовогини солиб

қолди-да, бирдан вах-ҳа-ҳалаб кулиб юборди.

— Бизнинг Жиндибулоқ районида битта колхозчи қайси ёқдандир келган мәхмонларни кутиб жўнатгандан кейин нарса — қорани олмоқчи бўлиб борган мелисаларни кувиб ҳайдаган экан. "Сенлардан қарзим йўқ! Агар зулм қўлсанглар, бориб ўша мәхмонларни топиб айтаман..." Ва ҳоказолар деб қўймат қилган экан.

Мен ҳам маза қилиб кулар эдим.

— Охири ўзиники қиптими?

— Ҳа-да. Ундан қутулганига хурсанд бўлиб кетишилти вакиллар мелисалари билан... — Кейин бирдан тин олиб қолди. — Ажойиб бир комедиянинг суюжети бор-а?

Бу гапни ундан олдинроқ айтольмай қолганим учун пушмайон едим. Кейин Менгзиё билан келишдик чоғимда: у ҳаётнинг майдада икир-чикирларига "тушавермаслиг"ни, демак, минбаъд умумбашарий қимматга эга бўлган "масалалар"гина бош қотиришга азирлигини айтиб, тинчиди. Мен ҳам шу фикрга кўшилганимни билдириб, аммо умумбашарий ҳақиқатларни... шунчаки азимас, ҳатто кўзга ташланавермайдиган воқеалар замиридаям айтиш—тасвирлаш мумкин, деган фикрда қолдим.

Троллейбусдан тушгандан кейин эса, бу фикрларимни янада шархлай бошлабман: демак, ёзувчининг асар якунида чиқармоқчи бўлган Фояси, яни Бадийи нияти билан турмушда кўриниб турган камчиликларнинг бартараф этилиши асносида чиқадиган Ният — хосил бўладиган Мақсаднинг орасидаги фарқ жудаям катта эканини айтар эканман, қандайдир зерика бошладим. Чунки фикрларимни таракорлаётганимни фаҳмлаб қолдим ва бошқа бир нимага чалғимоқ учун атрофга қараган оним янада учкунлай бошлаганини кўриб, ҳаёлм Элмурод аканинг Арча байрамини бирга ўтказиш ҳақидаги таклифига кетди.

Кўрик-танлов жуда қизарли ва мазмунли ўтди. Унда Навоий, Қашқадарё, Хоразм, Андикон, Самарқанд вилояти мактаб кутубхоначилини фаол иштирок этдилар ва юқори натижаларга эришдилар.

БУ БЕЛАШУВ ЎЗГАЧА ЎТАИ

Халқ таълими вазирлиги ҳамда республика илмий педагогика кутубхонаси ҳамкорликда бир неча йиллардан бери "Йилнинг энг яхши мактаб кутубхоначиси" кўрик-танловини ўтказиб келади. Унда республикамиздаги энг илғор мактаб кутубхоначи и аниқланади ва унинг иш тажрибаси оммалаштирилади. Шу билан бирга мактаб жамоалари меҳнатини муносабатида тақдирлашда ушбу кўрик-танлов мухим восита бўлиб хизмат килади.

Бу йил ўтказилган мазкур бељашув аввалгиларидан бир мунча фарқ қилди. Чунки унда "2003-2004 ўқув йили" — мактаб кутубхоналини фаолиятини такомиллашириш ўқув "йили" муносабати билан мактабларда фаолият олиб бораётган кутубхоначиларни дунёка-

Tanlov

рашлари ўзгаргани, ўз ишларига ҳар доимидан ҳам эътибор билан қараётганиликларига алоҳида аҳамият рилди. Танлов шартларига мувофиқ кутубхоначилар: "Кутубхона — кеча, бугун, эртага", "Келажак кутубхонаси менинг тасаввуримда" мавзуларидаги қарашларини ёзма баён этдилар. Хусусан, хотримлик мактаб кутубхоначилари Аманбиби Юлдашева:

"Мен келажакда мактаб кутубхоналарини бошқаришнинг замонавий усулларини, маркетинг ва менежментни, жумладан, янги ахборот технологияларини кўллаш ва пулли ахборот хизмати кўрсатишни жорий этиши; таълимий ва ахборот манбаларига кириш йўлларини кенгайтириш билан республика мактаб кутубхоналини ислоҳ қилиш ва рағбатлантириш ҳамда мактаб кутубхоначиларни мактабнинг "Ахборот маркази" мақоми бериллиш" деб ёзган.

Танловнинг асосий шартларидан яна бирида, кутубхоначилар кутубхоначиларни мактаб кутубхонада хисоб хужжатларининг тўғри олиб борилиши, нашр этилган адиётларга библиографик ишлар берилши, альфавитли, тизимили каталогларни юритиш ва жихозлаш, китобхонларни рўйхатга о

Савод ўрганиш асли алифбедан бошланади. Шу сабабли 1-синф ўқувчилари уни ўрганишлари биланок «Алифбе байрами» ўтказиб, ҳар бир ҳарфга алоҳида шеърлар айтишади.

Бир қатор насрый асарлари билан танилган ёзувчи Темурбек янги ўзбек алифбосидаги 29 та ҳарфга фоқат бир ҳарф билан

Ойдиндаги оқ оту
Оқшомдаги охуми
Осмондаги Оймомо?

Ойдиндаги оқ олма,
Оқшомдаги овлоқми
Осмондаги Оймомо?

Боланинг беғубор кўнгли «Бойкишлопкунинг боғидаги бодомлар бунчалар бедор» деган мисрадан ўзича завқ олади, кейин эса бир хил ҳарф билан бошланувчи сўзларнинг бун-

мурбекнинг тинимсиз изланишлари маҳсулидир. Гулу районлар пойида «Чучмома — чинакам чин чечак, чиннайдай чашмага чайилган», «Аълоларнинг аълоси-ю, Алёрларнинг алёри — алла», «Қалдириғоч — қоракўз, қаламқош, Күёшда қизарган қизалоқ» каби чин поэзия чечаклари табиатнинг тенгизистаровати кўнгилга

АЛИФБЕДАГИ ЯШИРИН МЎЖИЗАЛАР

бошланадиган сўзларни саралаб шеърлар битди. Ҳақиқатан, китобни ўқиб дунё мўжизаларга бой эканига гувоҳ бўласиз. Зеро, алифбенинг пайдо бўлиши, китобнинг кашф этилиши мўжизалар ичра мўжизадир. Буни қарангки, алифбе бағрида сизу биз кутмаган яна аллақанча мўжизалар яширин экан.

Темурбекнинг бу китобини ўқиб, барига ўзингиз ишонч ҳосил қиласиз. Китоб нутқ ўстириш ва бадий диддни тарбиялаш жараёнида мухим қўлланма бўлиб хизмат қиласи.

«Омомо» шеъри «О» ҳарфига бағишланган:

дай бирикувидан, жумла бағрига яширинган мазмундан лол қолади.

Китобдаги шеърларнинг бадий савияси, руҳи, фалсафаси бирбиридан фарқ қиласи. Баъзи шеърлар ўта мураккаб сўзлардан иборат бўлиб, ўқувчи уларни тушунишга қўйналиши мумкин. Лекин муаллиф фикрича, «Осон нарса онгни яловликка етаклайди. Майли, боғча боласи ёки 1-синф ўқувчиси бу шеърларни тушунмаса-да, ёдласин. Ёдлаш англашнинг дастлабки босқичидир».

«Алифбе мўжизасидаги «Алла», «Дунё», «Тонг» шеърлари Тे-

кўчгандагина туғилишига шак-шубҳа йўқ.

Китоб мактаб ўқувчи ва ўқитувчилари, талабалар, кенг китобхонлар оммасига мўлжалланган. Ишончимиз комилки, китоб муаллимларга манзур бўлади ва «Саводхонлик байрами»да ундан бемалол фойдаланадилар.

Махмуда ЗОИРХОН
КИЗИ

МУКАММАЛ ДАРСЛИК – ДАВР ТАЛАБИ

Маълумки, дарслик — бу юқори маънавий-фоявий, илмий ва услубий савияда ёзилган, на-мунахий ўкув режасидан жой олган ўкув предмети дастурининг назарий қисмига тўлиқ мос келувчи асосий ўкув китобидир. Мактабда дарслекларни ўқитиши орқали билим ва малака шакллантирилади, ўқувчиларнинг дунёқарашлари ва фикрларини доираси кенгайтирилади. Бу жиҳатдан бошланғич синф «Ўқиши китоби» мухим ўрин тутади.

Шу ўринда биз бошланғич синф ўқиши дарслекларидан бири 4-синф «Ўқиши китоби» (Тошкент, «Ўқитувчи» нашриёти, 2003 й.) ҳақида тұхталмоқчимиз. Бу дарслик /муаллифлар: А.Шожалилов, С.Матжон, Г.Тошматова, Ш.Сариф/ бир қанча йиллардан бери қайта нашр этиб келинмоқда. Унда танланган матнлар изчиллиги, болаларнинг ўш хусусиятларига жуда мослиги, ранг-бараңглиги ва жуда қизикарлилиги билан ажрабиб туради. Муаллифларнинг ўшбу дарслек ва уни ўқитиши борасида изланишлар олиб бораётганиларини «4-синфда ўқиши дарслари» ва «4-синф ўқиши дарслари бўйича тест топшириклари» номли қўлланмада «Ўқиши китоби»даги ҳар битта мавзу юзасидан тест топшириклари келтирилган бўлиб, улар ўқувчиларни аниқ фикрлашга ва топширилликка ўргатади. «4-синфда ўқиши дарслари» номли қўлланмада эса муаллифлар ҳар бир дарсни қандай ўюнтириш борасидаги тавсиялар ҳамда ҳар бир дарснинг режасини келтирганлар. Бу эса бошланғич синф ўқитувчилари меҳнатини бир мунча енгиллатишга хизмат қиласи.

Биз шу ўринда барча дарслик ярататётган олимларимизга, муаллифларимизга ижодий баркамоллик тилаймиз. Дарслик тажрибаларда синалиб, аста-секин мукаммаллашиб боради. Дарслекларнинг мукаммал бўлиши учун барчамиз доимий изланишда бўлишимиз керак. Бу гуннинг талаби ҳам — шу.

Д.КАРИМОВА,
Г.САФАРОВА,
М.РАХИМОВА,
Р.ХУДОЙНАЗАРОВА,
Мирзо Улуғбек туманидаги
142-ўрта мактабнинг
олий тоифали ўқитувчилари

ҲАМШИРАЛИК МОҲИЯТИ

Ҳамшира оддий ижрои эмас, балки теран фикрловчи, касбини чукур билган, масъулиятли ходим сифатида фаолият кўрсатиши лозим. Бемор парвариши режасини аниқлаб, керакли ёрдамни ташкил этиш, муомала маданиятини чукур англаб, ундан самарали фойдаланиш мухимдир.

Тошкент шаҳар ўкув даволаш комплекси директори М.Фозилбекова ҳамда ушбу таълим муассасаси ўқитувчиси Н.Нурматовалар томонидан яқинда нашрдан чиқкан «Ҳамширалик иши на зарий асослари» дарслитигида бу ҳақда кенг тушунчалар берилган. Бу дарслек янги ўкув дастурлари асосида яратилган бўлиб, унда ҳамширалик ишининг моҳияти, даволаш профилактика муассасаларининг асосий турлари, инфекция назорати, шифононадаги хавфсизлик, беморнинг функционал ҳола-

тини баҳолаш асосида парвариш қилиш усуллари ҳақида маълумотлар баён қилинган.

Шунингдек, янги ўналишда тайёрланётган ҳамширалик иши мутахассислари учун мухим ўналишлар инобатта олинниб, ҳамширалик ишининг ривожланиш тарихи, фалсафаси, ислоҳот турлари, bemor эҳтиёжлари каби янги мавзуларга кўпроқ

Ф.ЖАБИЕВ

ДОНШУНОСЛИККА ОИД ЯНГИ ҚЎЛЛАНМАЛАР

дон маҳсулотлари товаршунослиги қўлланмаларининг таълим соҳасида ўз ўрни ва хизмати бор. Ҳар иккала қўлланма Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги, Ўрта маҳсус, касб-хунар таълими марказининг илмий-методик кенгаши томонидан нашрға тавсия этилган.

«Доншунослик асослари» ўқув қўлланмаси касб-хунар колледжларида озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ўналиши бўйича таълим олувчилар учун мўлжалланган. Унинг «Умумий товаршунослиқ» бўлимида дала экинлари ва яшил ўсимликларнинг инсон ҳаётидаги аҳамияти, мева ва урургарнинг анатомияси, морфологијаси, дон юими ҳақида умумий маълумотлар, на-муналарни таҳлилга тайёрлаш, тозалик кўрсаткичлари, намлиги, геометрик ўлчами, зааркунандалари каби мавзулар батафсил ёритилган. Ушбу қўлланмада, шунингдек, «Дон кимёси», «Дон микроорганизмининг ривожланиши» каби бўлимирлар ҳам бор ва улар бир нечта мавзу билан камраб олинган.

«Дон ва дон маҳсулот-

лари товаршунослиги» қўлланмаси юқоридаги китобнинг мавзуларини изчил давом этирганлиги билан тавсифланади. Қўлланма 4 та йирик бўлимини ўз ичига олади ва мавзулар чукурлаширилади.

Талабалар ҳар икки қўлланмани қизиқиб ўқишлари, бой маълумотга эга бўлишлари мумкин. Улар келажакда шу соҳа бўйича иш олиб бориша китоб орқали эгаллаган билимларига бемалол таяна олади. Қўлланмаларнинг муқовалиниши, безатилиши, қолаверса, лотин ўзувига асосланган ўзбек алифбосида босилиб чиққани айниқса, катта ютуқдир.

Х.ТЎЙМАНОВА

икки марҳум санъаткор-ҳофизлар санъат билан биргаликда таълим даргоҳларида ўш авлодга таълим-тарбия бериб, устоз деган шарафли номга ҳам сазовор бўлишган.

Китобдан, шунингдек, Ўзбекистон халқ шоирлари А.Орипов, Н.Нарзуллаев, Ж.Жабборов, ҳалқ артистлари Ш.Жўраев, Қ.Искандаров, О.Отажонов, Ҳ.Сайджонов, шоирлар И.Отамурод, И.Тўхтамишев ва бошқаларнинг

«БИР ДАРАХТИНИГ ИККИ НОВДАСИ»

яҳши қўшик солланиб оқаётган дарёга ўхшайди. Унинг олдида бир пас тин олган одам гўёки дунёга қайтадан келгандек бўлади. Инсон руҳини аллалагувчи дилўртар кўйкўшилар қанотида турмушнинг турфа икир-чикирларидан фориғ бўлган кўнгил фақат эзгу аъмол, эзгу ўй-хаёллар илинжида энтиқади...

Қўшикни ҳамма ҳам тинглаши мумкин. Лекин яҳши, ёмон кунларида сел бўлиб тинглайдиган, лоақал битта ўз қўшифи бўлмаганлар ҳаёти меничча, жуда ачинарили.

Яқинда «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси томонидан нашр этилган «Бир дарахтнинг иккى новдаси» китобида эл сийган санъаткорлар, ака-ука Тоҷиддин Муродов ва Пўлат Ҳамидов ҳаётидаги хотираплар жамланган. Бу

икки санъаткор ҳаётидаги дил сўзлари ва хотирапи жой олган.

«Санъат йўли жуда қийин ва мурakkab йўл. Бу йўлни танлаган одам ҳар хил баланд-пастликларга учрайди. Ҳар бир санъаткорни ҳаётида ҳар хил бўлар-бўлмас, бемаза гаплар кўп бўлади. Ўшлар ҳам санъаткорнинг асабига ва соғлиғига албатта, таъсир қиласи.

Мазкур китобни Қарши педагогика колледжлари ўқитувчиси Бўритош Носирова тўплаб, нашрға тайёрлабан. Мазкур китобни Қарши педагогика колледжлари ўқитувчиси Бўритош Носирова тўплаб, нашрға тайёрлабан.

А.ИСЛОМОВ

МАКТАБНИНГ «ЮРАГИ»

Кўшработ туманинг 13-умумтаълим мактаби Қийқим қишлоғида жойлашган. Мактабга ўн йилдан бўён Отақул Синдоров раҳбарлик қилади. Туманда юкори кўрсаткичга эга мактаблардан бири бўлгани боис бу ерга меҳмонлар тез-тез ташриф буориб туради. Айни пайтда бу даргоҳ илмий бўлум мудирларининг таянч мактаби ҳам ҳисобланади. Абдумўмин Мардонов ана шу кенгаш сардори. ТХТ бўлимида бу мактаб ҳақида ҳамиша илиқ гаплар айтилади. Ҳар йили мактабни тамомлаган ўкувчилардан аксарияти олий ўқув юртлари талабаси бўлишмоқда.

Дарҳақиқат, илмий бўлум мудирларини мактабнинг "юраги" дейдилар. Абдумўмин Мардоновнинг иш ҳужжатлари билан танишар эканмиз, нима учун бошқа мактаблар-

нинг илмий бўлум мудирлари унга ўхшаб ишламайдилар, деб ўйлаб қолдик. Мактабда соғлом муҳит мавжуд. Тўғрисини айтиш керак, баъзи мактабларда конспектсиз ёхуд тайёргарликсиз дарсга келиш ҳолатларини кузатганимиз. 13-мактабда эса бу ҳолни учратмайсиз.

Яқинда ўтказилган туман услубчилар йиғилишида туман ҳалқ таълими бўлими методика кабинети мудири Ҳамид Унаров, мониторинг бошлиғи Бахтиёр Усмонов, услубчи Қайтар Ўнабоевлар бу мактаб ўқитувчиларининг ишига, мактабни илмий, ўкув-услубий жиҳатдан бошқаришни ҳар томонлама такомиллаштираётган А.Мардонов тажрибасига юкори баҳо бердилар ва бу хусусда ўқитувчиларнинг август кенгашларида батафсил сўз юритишга келишиб олдилар.

И.ФАЗНАЕВ

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

Таълим соҳасига қизиқадиган, келажакда ўқишувчи бўлиб, юрш фарзандларига маърифат марқатишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган 9-11-синф битирганинг юнус РАЖАБИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ПЕДАГОГИКА КОЛЛЕЖИГА куйидағи йўналишлар бўйича ўқишига тақлиф этамиз.

- 1) **Мусиқа тарбияси**
- 2) **Жисмоний тарбия**
- 3) **Мактабгача тарбия**
- 4) **Мактабгача таълим мұассасаларида чет тиши тарбияччиси**

КИРИШ УЧУН ҚУЙИДАГИ ҲУЖЖАТЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТИШНИ УНУТМАНГ:

- Колледж директори номига ариза;
- 9-11-синфи битирганинг ҳақида таянч маълумотнома (асл нусхаси);
- паспорт ёки туғилганлик тўғрисидаги маълумотнома нусхаси;
- турар жойидан маълумотнома;
- 3x4 ҳажмдаги 6 дона фотосурат;
- 086- У шаклдаги тиббий маълумотнома;
- ҳудудий касб-хунарга ўналтирилган психологик-педагогик ташхис марказининг тавсияномаси;
- папка, конверт, дафтар (2 та)
- меҳнат дафтарчасидан кўчирма;

Ҳуҗжатларни қабул қилиш 31 июлгача давом этади.

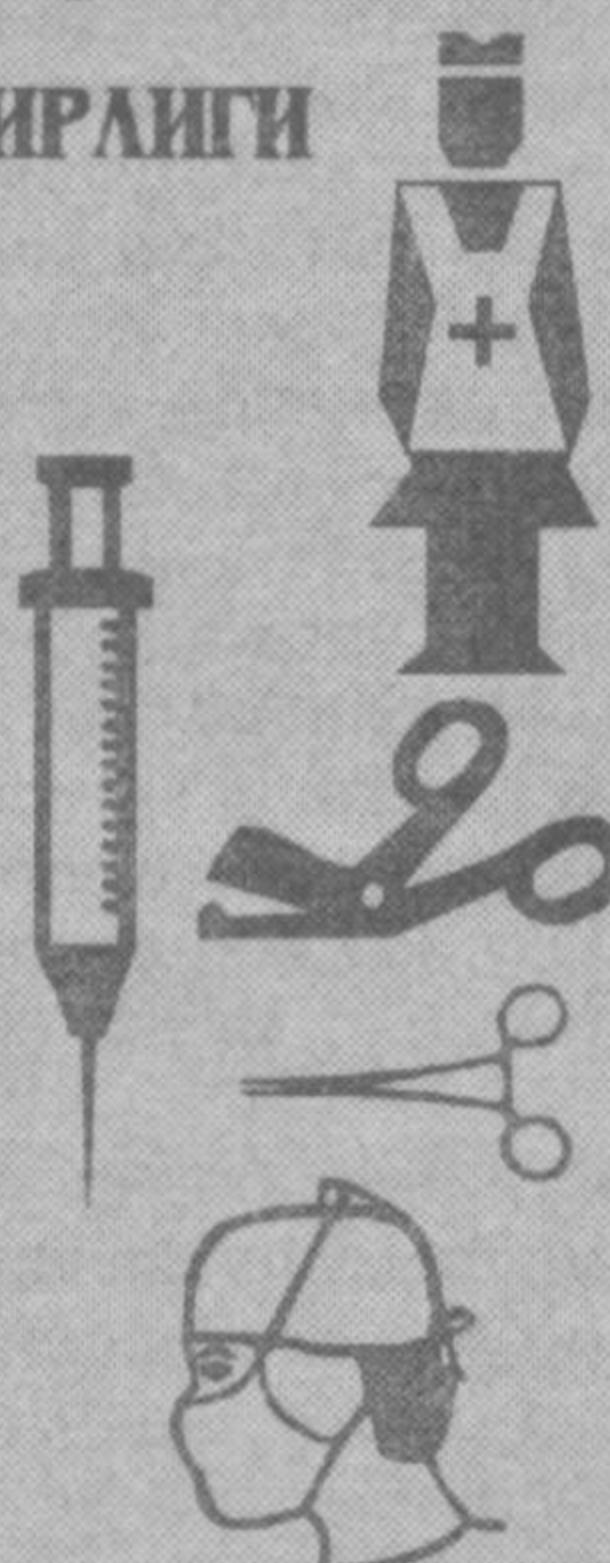
**Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, 17 мавзе,
Қатортол-2 кўчаси, 3-“А” уй (ётоқхона биноси)
Мўлжал: "Чилонзор" метро бекатидан "Собир Раҳимов" метро
йўналишига қараб бир автобус бекати.**

ЎҚИТУВЧИ-ПЕДАГОГЛАРНИ ИШГА ТАҚЛИФ ЭТАМИЗ

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ
ЗАНГИОТА ТИББИЁТ КОЛЛЕЖИ**

**Қуийдаги фанлар бўйича малакали
ўқитувчи-педагогларни ишга тақлиф этади**

- Математика
- Ҳуқуқшунослик
- Лотин тили ўқитувчиси
- Фармакология фани ўқитувчиси
- Жисмоний тарбия фани ўқитувчиси
- Ёшлиарни чақириқчача тайёрлаш фани ўқитувчиси
- Хирургия фани ўқитувчиси
- Педиатрия фани ўқитувчиси
- Терапия фани ўқитувчиси
- Клиник биокимёвий текширувлар фани ўқитувчиси

Коллежимизга марҳамат, ҳурматли устозлар!

**Манзилимиз: Тошкент вилояти, Зангига тумани,
«Иттифок» ҚФЙ. Шифокорлар кўчаси. "Тарнов" бекати.
Автобуслар: 163, 182, 190, 238, 452
Йўналиш таксилари: 160, 235, 237, 454, 480, 461.**

Jarayon

лақатимизда ташқи иқтисодий фаолиятни эркинлаштириш ва уни янада такомиллаштириш борасида қуийдаги масалаларни ҳал этиш мақсадга мувофиқдир:

- Ташқи иқтисодий фаолиятнинг давлат томонидан тартиба солиш тизимларини янада ривожлантириш.

- Экспорт салоҳиятини ривожлантиришга қаратилган давлат дастурларини ишлаб чиқиш ва уларнинг амалга оширилишини таъминлаш.

- Валюта бозори ва ташқи савдони эркинлаштириш бўйича чора-тадбирларни давом этитириш.
- Иқтисодиёт субъектлари олиб кираётган техник ускуна учун божхона тўловлари бекор

ИҚТИСОДИЁТНИНГ АЖРАЛМАС ҚИСМИ

бораётган ташқи иқтисодий сиёсати натижасида Ўзбекистон экспортида ҳам сезиларли таркиби ўзгаришларга эришилди. Экспортни ривожлантириш макроиқтисодий барқарорликни таъминлашга, ишлаб чиқаришни ривожлантиришга, инвестиция фаолиятини рағбатлантиришга йўналтирилган давлатнинг умумий иқтисодий сиёсатининг ажралмас қисмига айланди. Экспорт ҳажмини икки баробар оширишга имконият яратилди.

Экспортни кенгайтиришда республикадаги валюта бозорини мустаҳкамлаш ҳам мухим аҳамият касб этади. Республика мукоммалитларни турли ҳудудларида қўшма корхоналар яратилишини таъминлаш.

- Ўзбекистон Республикасининг хорижий мамлакатлар ва бошқа ҳалқаро ҳуқуқ субъектлари билан савдо-иқтисодий ва молиявий ҳамкорликларини янада кучайтириш.
- Кичик ва ўрта бизнес субъектлари ташқи иқтисодий фаолияти ривожланишига ҳамкорлик қилиш.
- Ҳалқаро транспорт коммуникацияларини ривожлантириш орқали экспорт товарларининг транспортда ташиш харажатларини камайтириш.

- Экспорт номенклатураси таркибини кенгайтиришга қаратилган чора-тадбирларни ишлаб чиқиш.

Мамлакатимизда ташқи иқтисодий фаолият тизимини такомиллаштириш ва уни янада ривожлантириш жаҳон иқтисодий ҳамжамиятида унинг самарали иштирок этиши имконини беради.

**Дилафрўз НЕЬМАТУЛЛАЕВА,
Тошкент молия институти
магистранти**

**КУРЕЙНИНГ ИСТЕФОСИ
ҚАБУЛ ҚИЛИНМАЯПТИ**

Фаластин мухторияти Парламенти Ёсир Арофатни Баш вазир Аҳмад Курейнинг истефосини қабул қилишига чакирмоқда.

Хозирча ўзлавозимида ўтирган Аҳмад Курейонун чиқариши йиғини депутатига нисбатан уюштирилган хужумни қоралади.

Набил Амра маҳаллий телевидение орқали қилган чиқишида мухторият лидери Ёсир Арофат танқид қилинадан кейин унга нисбатан ҳужум уюштирилганди. Баш вазир эса юз берадиган сиёсий вазиятдан норозилигини айтиб, истефо бериш ниятидан ҳали ҳам қайтмаганлигини билдиримокда. Ёсир Арофат эса Аҳмад Курейнинг истефосини қабул қилимаяпти. Ҳукуматнинг яқинда ўтиказилган йилишида Аҳмад Курейнинг ўзлавозимида вақтинчалик қолиши маълум бўлган эди.

**ЖАНГАРИЛАР БИЛАН
ТҮҚНАШУВ**

Саудия Арабистони хавфсизлик хизмати кучлари ҳукумат томонидан қидирилаётган жангарилар билан түқнашди. Пойтахт Ар-Риёдда рўй берган түқнашув пайтида хавфсизлик кучлари икки нафар жангарини ўлдирган, қолган 3 жангари жароҳат олган. Давлатга қарашли "SPA" ахборот агентлигининг маълумотига кўра, түқнашув давомида Саудия Хавфсизлик хизмати ходимлари Усамо бин Лоденга қарашли "Ал-Қоида" нинг Саудия Арабистонидаги гурӯҳи етакчиси Солиҳ ал-Ауфининг рафиқаси ва 3 нафар фарзандини кўлга олган. Шунингдек, түқнашув пайтида жароҳат олган 3 нафар жангари кўлга олинган. "SPA" ахборот агентлиги отишмалар чоғида полиция ходимларидан 3 нафарининг ёнгил жароҳат олганини ҳам маълум қилган.

**ИСРОИЛ ҚАРОРНИ
РАД ЭТДИ**

БМТ Бош Ассамблеяси кўпчилик овоз билан Ҳалқаро Суднинг Исройлнинг Йордан дарёси ҳарбий сохилида кўтарган деворини олиб ташлаши ҳақидаги хуносасини маъқуллади.

Исройл эса БМТ Бош Ассамблеясининг ушбу қарорини рад этди.

**СУД ДАВОМ
ЭТМОҚДА**

Москванинг Мешчанска туман суди "ЮКОС" нефт ширкатининг йирик ҳиссадорлари Михаил Ходорковский ва Платон Лебедевлар устидан ўтизилаётган суд жараёнини давом эттирмоқда.

Москва банклараро биржаси "Юганскнефтегаз" компанияси сотилиши эълон қилингач, "ЮКОС" ширкати акциялар сотувини тұхтатиб кўйди. "ЮКОС"га қарашли бу компаниянинг с. "Миклардан қарзларни тұлаш учун сотилиши, ширкатнинг хонавайрон бўлишига олиб келади, дея башорат қилинмоқда.

Шерзод АҲМАТОВ
тайёрлади.

«ХИТОЙ — 2004» — ОЛТИ ЎЙИН — МУВАФФАҚИЯТ!

Дастлаб Европа, сўнгра шу кунларда давом этаётган Осиё чемпионатини кузатаётган муҳлис айни пайтгача чиройли ўйинлардан завқланган бўлса, у энди Ўзбекистон терма жамоаси қайд этаётган натижалардан ҳам завқлана бошлади. Ҳа, завқлана бошланади! Илк бор 1996

йилда БААда, сўнгра 2000

йилда Ливанда

бўлиб ўтган Осиё чемпионатларига гуруҳ босқичида қолиб кетган Ўзбекистон терма жамоаси, ниҳоят «Хитой — 2004»да иштирок этаётган 16 та терма жамоа ичидан биринчи бўлиб (!) чорак финал йўлланмасини кўлга киритди. Бу йўлда улар тегишлича иккита кучли араб терма жамоасини мағлуб этишиди. Айниска, 22 июль куни Саудия Арабистони терма жамоаси билан ўтизилган учрашув юртдошларимиз учун икки томонлама аҳамиятга эга эди: биринчиси, ушбу ўйинда биз ғалаба қозонсан, 8 йиллик орзу — чорак финалга чиқардик, иккинчиси, «Ливан — 2000»да араб футbolчилари ўзбекистонликларни гуруҳ учрашувидан 5:0 хисобида қақшаткич

мағлубиятга учратишгани ҳали ҳамюрларимиз дилида тугун бўлиб турғанди. «Хитой — 2004» «С» гуруҳи 2-тур учрашувининг 12-дақиқасида ЦСКА (Россия) жамоаси асосий таркибидан ўрин ололмай келаётган Александр Гейнрих томонидан киритилган ягона гол ўзбек муллалари ва фут

болчилари дилидаги тугунни араб муҳлислари ва

футболчилари дилига «қўчириб» кўйди. Ниҳоят, Саудия Арабистони терма жамоаси билан ўзаро расмий бўлган учинчи ўйинда қозонилган ғалаба Ўзбекистон терма жамоасининг Осиё чемпионатларидаги учинчи уринишидаги зафарли қадамни бошлаб берди — чорак финал! Учинчи турдаги Туркманистон терма жамоаси билан бўладиган учрашув натижасидан қатъий назар юртдошларимиз чорак финалда ўйнашади ва... насиб этса, у ёғида яна учта ўйин ўтизишади...

Бу йўлда футbolчиларимизга омад тилаймиз. Сарлавҳадаги сўзлар эса — яхши ният. Барчамизнинг ниятимиз холис бўлсин!

Futbol

Шерали НИШОНОВ

Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси ҳайъати Венада Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти (ЕХХТ) томонидан ўтизилган «Сайлов стандартлари ва мажбуриятлари» мавзуидаги кенгаҳда иштирок этиб қайти.

Мазкур ҳалқаро ташкилот фаолиятида иштирок этаётган 55 та давлат вакиллари анжуманда номзодлар ва сайловчиларнинг фуқаролик ва сиёсий ҳукуқлари, сайлов жараёнининг ЕХХТ ва бошқа ҳалқаро ташкилотлар томонидан кузатилиши

ЕХХТга ТАШРИФ

каби масалалар юзасидан фикр алмашиди.

Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси раисининг ўринbosари С.Хўжаева кенташ иштирокчиларини Ўзбекистонда 2004 йил декабрь ойида бўлиб ўтадиган парламент сайловларига тайёргарлик жараёни билан танишиди. Бунда сайлов тизими очиқлигини таъминлаш, нодавлат жамоат ва хотин-қизлар ташкилотларининг сиёсий жараёнлар, жумладан, парламент сайловларига тайёргарлик кўриш ва уларни ўтказиш босқичидаги мавқеини мустаҳкамлаш юзасидан амалга оширилаётган тадбирларга алоҳида уругу берилди.

Кенгаш доирасида Ўзбекистон ҳайъатининг ЕХХТ демократик институтлар ва инсон ҳукуқлари бўйича бюроси директори К.Штрохаль ҳамда Германия, Литва, Франция, Россия ва бошқа мамлакатлар вакиллари билан икки томонлама учрашувлари бўлиб ўтди.

К.Штрохаль Ўзбекистон томонининг таклифига биноан, ЕХХТ демократик институтлар ва инсон ҳукуқлари бўйича бюроси парламент сайловлари мониторингини ўтказиш учун мамлакатимизга ҳалқаро кузатувчилар миссиясини йўллашни режалаштираётганини қайд этди.

«Жаҳон» АА

І УМУМАРМИЯ ЎЙИНЛАРИ — ҲАРБИЙ СПОРТ БАЙРАМИ

24 июлдан 2 августга қадар Тошкент ва Чирчиқ шаҳарларида ҳарбий-амалий ва олимпия спорт турлари бўйича I Умумармия ўйинлари бўлиб ўтади. Ушбу ўйинлар республикамида кенг ўтизаби келинаётган «Умид ниҳоллари», «Барқамол авлод», «Универсиада» каби мусобақалар қаторидан жой олиши табиийдир.

Ўн кун давомида ҳарбий округлар, ҳарбий олий билим юртлари, кўшин турлари жамоалари миллий кураш, офицерлар учкураши, ҳарбий-спорт кўпкураши, ёнгил атлетика кросси, кўл жанги, ҳарбий учкураш, кўл жанги, футбол каби спорт турлари бўйича ўз маҳоратларини намойиш этадилар.

Мусобақаларни ўтизиш учун Давлат

ва жисмоний тарбия спорт кўмитаси, Ўзбекистон мудофаасига кўмаклашувчи «Ватанпарвар» ташкилотидан олий тоифали ҳакамлар жалб этилган.

Умумармия ўйинлари — оммавий спорт ва юксак натижалар спорти ўртасидаги бўғин бўлиб, соғлом турмуш тарзини тарғиб қилишда қудратли кучдир. Чунки спорт нафакат жисмоний, балки маънавий етукликка эришишинг мухим омилидир.

Умумармия ўйинларини ўтказишдан кўзланган мақсад Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 27 майдаги «Ўзбекистонда жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги, 2003 йил 4 ноябрдаги «Оммавий спорт тарғиботини янада кучайтириш чора-тад

бирлари тўғрисида»ги қарорларни армия ҳаётига татбиқ қилиш, ҳарбий хизматчиларни спортга жалб этиш, жисмоний тайёргарлигини ошириш, шу билан бирга уларнинг орасидан маҳоратли спортчиларни танлаб олиб, катта спортта жалб қилишдан иборат.

Чунки факат жисмонан чиникан жангчигина барча қийинчиликларни сабот билан ёнгил, олдида турган ҳар қандай вазифани бажаришига қодир бўлади.

I Умумармия ўйинларининг тантанали очилиши бугун соат 18.00 да Марказий ҳарбий спорт клуби ўйнгоҳида бўлиб ўтади.

Шерзод АҲМАТОВ

ХОТИРА ТУРНИРИ

Хушвақт Кўчаров Сирдарё туманинда 11-мактабда 26 йил ўқувчиларга жисмоний тарбия фанидан сабоқ берган ва бу даврда кўплаб муносаби шогирдлар етиштирган фидойи ўқитувчи эди.

Яқинда шу мактабда Ҳалқ таълими аълочиси Хушвақт Кўчаров хотиравасига бағишиланган футбол бўйича хотира турнири ўтизилди. Унда турли ҳудудлардан ташриф буюрган 26 та ўқувчилар жамоаси иштирок этди. Қизғин кечганд беллашувлар якунида шу туманинг «Малик» хўжалиги 3-бўлимида яшовчи болалардан ташкил топган «Азамат» жамоаси мутлақ ғолиблика эришиди. Ғолиб ва фаол ўйнчиларга пул мукофотлари ҳамда эсадалик совфалари топширилди.

И.ИСКАНДАРОВ

МУАЙ-ТАЙ

тايчи 14 вазн тоифасида ғолиблик учун жанг олиб бордилар.

Мусобақа якунга кўра, кўйидагилар ўз вазнларида ғолиб чиқдилар: А.Юсупов, Э.Холхўаев, Э.Имомов, О.Мусинов, А.Ражабов, С.Худойбердиев, Б.Ёқубжонов, Ф.Тошев, М.Қахҳоров, Э.Йўлдошев, О.Қосимов, Э.Қодиркулов, Н.Тўйчиев, Х.Йўлдошев.

М.АҲМЕДОВ,
Ўзбекистонда хизмат
курсатган спорт устози

Ўзбекистон Миллий университети қошидаги Олий педагогика институти жамоаси институтнинг ўқувшилари бўйича директор мувониши Ш.Нуритдиновга аласи

Хуснинн ҲУРИДИНОВнинг вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор этади.

Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирилиги Ўрта маҳсус, касб-хунар таълими маркази Марказ қошидаги Метрология ва касбий тайёргарлик бошқармаси мутахассиси

Норкул МИЗАМОВнинг вафоти этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига ва яқинларига таъзия изҳор этади.

Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирилиги Ўрта маҳсус, касб-хунар таълими маркази Марказ қошидаги Метрология ва касбий тайёргарлик бошқармаси мутахассиси

Зафар МИЗАБОЕВнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига ва яқинларига таъзия изҳор этади.

Тошкент молия институти жамоаси «Лойиҳаларни молиялаштириш» кафедраси катта ўқитувчи

Нурхон ХОЖИМИРЗАЕВнинг

вафоти муносабати билан мархуманинг оила аъзоларига таъзия билдиради.

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Шерзод АҲМАТОВ
тайёрлади.

Яқинда тасодифан бир воқе-
анинг гувоҳига айландим.

Бир қўшнимиз онамга нима-
данdir зорланиб гапирав, онам
эса унга тасалли берар эди.
Қўшни аёл кўзларида ёш билан
сўзларди:

— Қаранг-да, қўшни, ўғлим
уйга кеч келадиган бўлиб қол-
ди, бунинг устига дадасининг
чўнтағидан пул ҳам ўғирлайди-
ган одат чиқарди. Ахир шу ни-
ятда ўғил ўстираётганимид? Бизнинг аждодимизда бундай
ноқобил, ўғри одамлар ҳеч
қачон бўлмаган. Отаси туни кун-
тинмай тер тўкиб ишласа, мен
аўконда фаррошлик қылсан. Ахир
пул топишнинг ўзи бўла-
дими?! Оила учун 100 сўм ҳам
пул-да! Ўғлимнинг бу пулларни
бехудага ишлатиб юрганини,
отасининг қаттиқ сиқувидан
кейин билиб олдик. Унинг айт-
тишича, пулларни компьютер
ўйинларига ишлатар экан. Буни
қарангки, компьютер клубида
ёши анча катта эркаклар бола-
бор-ку?

Тўғриси, қўшни аёлнинг
ахволига жуда ачиндим. У шун-
чалик таъсиirlаниб, куюниб
сўзлар эди, бу ҳолатга ачин-
май, бефарқ қараб бўлмасди.
Ха, ҳозирги кунда деярли ҳар

ларга бўлмағур ўйинларни
қўйиб, пуллар эканлар. Бир
куни шулардан бири ўғлимдан
нима учун ўйин ўйнамаётгани-
ни сўрабди. Табиийки, ўғлим
пули йўқлигини айттач, у киши
дадасининг чўнтағига
шама қилибди. Шун-
дан кейин ўралим
пул ўғрисига
айланди. Наҳотки,
кап-кatta
одамлар
болалар-
ни но-
ма қ бул
ишга унда-
салар? Ахир
уларнинг ҳам
фарзандлари
бера-
ку?

бала руҳиятига салбий таъ-
сир ўтказиб, уларнинг атрофда-
гиларга бемехр, шафқатсиз
бўлиб қолишига олиб келади.

Ачинарлиси шундаки, ҳозир-
ги ёшлар бўш вақтларини ки-
тоб ўқиши, тўтаракларга қатна-

қадамда компьютер ўйналадиган
клубларни учратишими мум-
кин. Айниқса, бундай жойлар
мактаб, боғча, уйлар ёнида экан-
лиги жуда ажабланарли. Компь-
ютерда ўйналадиган ўйинлар-
нинг асосий қисми жангари ха-
рактерда. Ҳали онги ту-
зук шакланиб ул-
гурмаган ёшлар
эса бундай
ўйинларни
кўргач,
қаҳрамон-
ларга тақ-
лид сифа-
тида тенг-
дошларига,
баъзан эса
ўзларидан ки-
чик ёшдагилар-
га ҳам куч ишла-
тиб кўрадилар. Бу эса

шиш, спорт билан шуғулланиш
ўрнига, миллатимиз тарбиясига
зид бўлган фильмлар кўради-
ган видеотека ва компьютер
клубларига бориб, беҳуда ўтказ-
моқдалар.

Мени бир нарса қийнайди.

Нажот кутиб турган соҳалар-
ни эртага ким кўтаради. Жангари
ёхуд порнографик филь-
млар қобигидаги авлодми? Ёки...

... Қўшни аёл ҳамон гапир-
моқда. Ўпкам тўлиб, воқеа
жойидан секин узоқлашар экан-
ман, қулогимга бир гап кириб
қолди:

— Асли пул ўғриси ўша
компьютерчилар. Уларга ҳам
худо жазо бериб қолар...

Ўйлаб кўринг, мураббийлар?!

Саида ЁКУБОВА,

ЎзМУ қошидаги
С. Сирожиддинов номидаги
академик лицей ўкувчиси

ЁШЛАРГА ЎН МАСЛАХАТ

• Сенга ҳаёт бахш этган
ота-онангни ва ҳар вақт сен-
га ёрдам бериб, ҳаётингни
қўриқловчи зотларни хурмат
қил, уларнинг иззат-икром-
ларини бажо келтир.

• Ака-ука, опа-сингил,
қариндош-уруг ва ёр-
дўстларингга муҳаббат
ҳамда садоқат или билан
боғлан.

Маъносиз йўллардан, ша-
раф ва номусингни барбод
қиладиган ишлардан йирок
бўл.

• Ёшлигингни, ҳиссиётинг,
соғ-поклигингни, сиҳатинг,
номусинг, обрў ва эътибо-
рингни қўриқла.

• Севишин бил, муҳаббат
ва соглом акл ўзингга умр
йўлдош танлашда йўлбошли
бўлсин.

• Имконинг етган вақтда
дарҳол уйлан, бир оила таш-
кил қилиб, ўзингга бир саодат
ошиёнини ҳозирла. Бу
ишинг инсоний вазифа,
ўхшави бўлмаган саодат во-
ситасидир.

• Ўғилларингни сабрли,
матонатли, фазилатли ва
шижоатли қилиб етиштир.
Қизларингни ҳам гўзал хис-
латли қилиб тарбияла.

• Оиласиг ҳаётини гўзал
суръатда давом эттири. Оила
даврасини сев, у кўзга ёқим-
ли, қалбга завқ-шавқ бахш
этиши учун кучингни сарф
қил.

• Лутфкор ва шафқатпар-
вар бўл. Бошларига мушкул
иш тушган, фалокатга эриш-
гандарига тасалли бер, муш-
кулликдан кутулишида улар-
га ёрдам қил.

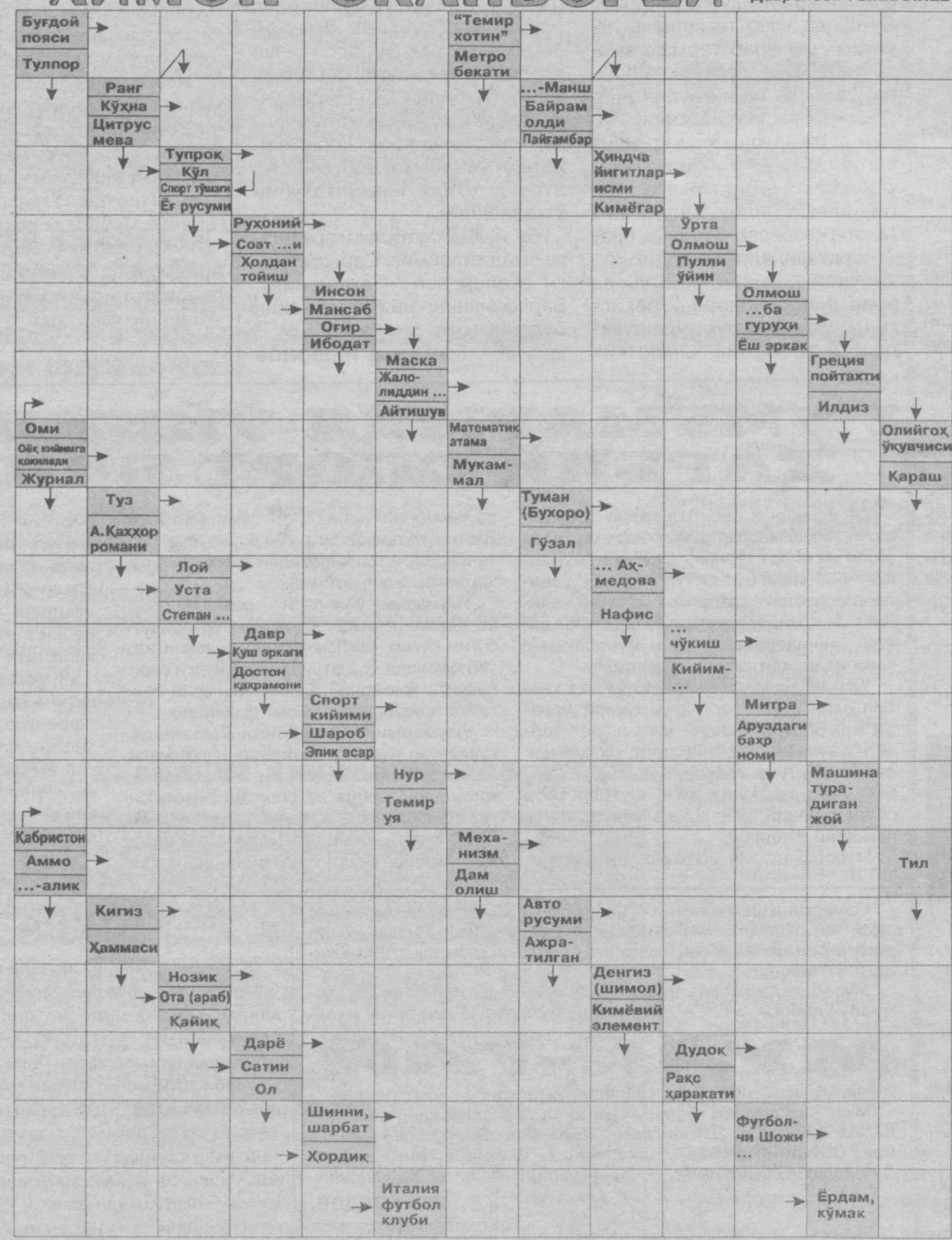
• Бўш вақтингдан бир
қисмини одоб ва ахлоққа
карши бўлмаган ўйин-кулгি-
ларига сарф қил.

«Оз-оз ўрганиб, доно бўлур»
китобидан

ПУЛ ЎҒРИСИ КИМ?

“ЛИМОН” СКАНВОРДИ

Тузувчи:
Давронбек ТОЖИАЛИЕВ

Ma'rifat

ТАССИС ЭТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Ҳалқ таъли-
ми вазирлиги, Ўзбекистон
Олий ва ўрта маҳсус
таълим вазирлиги, Таълим
ва фан ходимлари касаба
уюшмас Марказий
Қўмитаси.

Бош муҳаррир: Ҳалим САЙДОВ

Таърих ҳайъати: Йўлдош АҲМЕДОВ,
Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром
БУРИБОЕВ (бош муҳаррир ўринбосари),
Шукур ЖОНБОЕВ, Фахридин
КАРИМОВ (масъуд котиб), Курбонбай
МАТҚУРБОНОВ, Усмонали МУСАЕВ,
Абдусамат РАҲИМОВ (бош муҳаррирнинг
бириччи ўринбосари), Хулкар ТЎЙМАНО-
ВА, Нурлан УСМОНОВ, Сайдулла
ҲАҚИМОВ, Ўткир ҲОШИМОВ

Газета Ўзбекистон Матбуот ва
ахборот агентлигига
№ 024 рақам билан 2003 йил
17 декабрда рўйхатта олинган.

ИНДЕКС: 149. Г-829.
Тиражи 21368. 2 3 4 5 6
Ҳажми 4 босма табоб.
Офсет усулида босилган, коғоз
бичими А-3.

Навбатчи муҳаррир:
Хулкар ТЎЙМАНОВ.
Навбатчи:
Шерали НИШОНОВ.

«Ма’rifat»дан материалларни кўчириб босиши
таҳаррият рухсати билан амала оширилши шарт.
Таҳарриятга юборилган материаллар муаллифа
кайтирилмайди.

(*) белгиси остиди реклама материаллари берилади.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент,
Матбуотчилик кўчаси, 32.

E-mail: marifat@ars-inform.uz

ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб — 133-99-15, олий
таълим янгиликлари бўлими, мактабчига ва мак-
табдан ташқари таълим янгиликлари бўлими —
136-55-58, хатлар, маънавий ва сиёсий ҳаёт ян-
гиликлари бўлими — 136-54-23, умумий ўрта таъли-
мий янгиликлари бўлими — 136-54-03, reklama ва тарbiyat бўли-
ми — 136-54-69.

Og'riq

Xullas...

ОХИРИ ХАЙРЛИ ТУГАРМИКАН?

Одамларни ҳайратда
қолдириш осон эмас. Бу-
нинг учун ўзгалар уддалай
олмайдиган ишларни
қилиш лозим. Пензалик
Валерий Фомин шиша
синиқлари устига ётиш,
қоқилган михни тиши билан
суғуриб олиш орқали
шон-шуҳратга эришган-
лардан. Бу каби қалтис
машқларни бошлаганида
Валерий 12 ёшли ўспирин
эди, ҳозир эса у бола-ча-
қали киши. Таажжула-
нрлиси шундаки, ота
иқки яшар ўғилчали Бог-
даннинг ҳам ўзига ўхша-
шини истай бошлади. Шу
тариқа ҳали она сути
оғиздан кетмаган болакай
ҳам ҳайратомуз машқлар-
ни бахаришга киришган.

Масалан, у қўшниси-
нинг ҳали оёғи чиқмаган
қизчаларни болалар ара-
вачасида сайр қилдириб
келади. Богдан аравачани
қўли билан эмас, тиши
ёрдамида судрайди.

Фомининг хонадонида
болалар учун ўйинчоқлар
эмас, балки қадоқ тошалар
кўпроқ учрайди. Ишқилиб,
болакай отаси бошлаёт-
ган йўлда бирор кўнгил-
сизликка учрамасин. Ахир
икки ўш билан ўн икки ёш
орасида ер билан осмон-
ча фарқ бор, деб хабар бе-
рилади «Ульяновский ме-
ридан» газетасида.

ТОҶАТИ ТОҚ БЎЛГАН КЕЛИН- КУЁВЛАР

Марий Эл республика-
сининг Куженер посёлка-
сидаги фуқаролик ҳолат-
ларини қайд этиш бюро-
си орқали ўз никоҳлари-
ни расмийлаштирумочи
бўлган келин-куёвларнинг
токати тоқ бўла бошлади.
Нега дейсизми? Бунга са-
баб май ойда битта ҳам
никоҳнинг расмийлашти-
рилмаганидир.

Гап шундаки, ирим-си-
римларга амал қиладиган
ота-оналар фарзандлари-
нинг бутун умр азоб-
укубат чекиб юришини
хоҳламаганлари учун
тўйни май ойда ўтказ-
маслика қарор қилишган.
Гўёки май ойда турмуш-
га чиқиб, уйланган йигит-
қизлар «маятсья» яъни
ўзбекчага таржима килсан,
қийинчилек билан ҳаёт ке-
чирад эмиш.

Шундай қилиб, Куженер
посёлкасида никоҳдан
утмокчи бўлган келин-ку-
ёвлар унтуилмас лаҳза-
ларни бесабрлик билан
кутишмоқда.

ana shunaqa
gaplar

Баҳоси сотувда эркин парҳа

Pentium IV компютерида
Лилия БИНАШЕВА
ва Малоҳат ТОШОВА
саҳифалади.

«Шарқ» нашрёт-матбаба
акционерлик компанияси
босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон»
кўчаси 41-үй.

Босишга топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 21.00.